

๒. ด้านของเสียหรือมลพิษ

วิกฤตการณ์ขยะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง

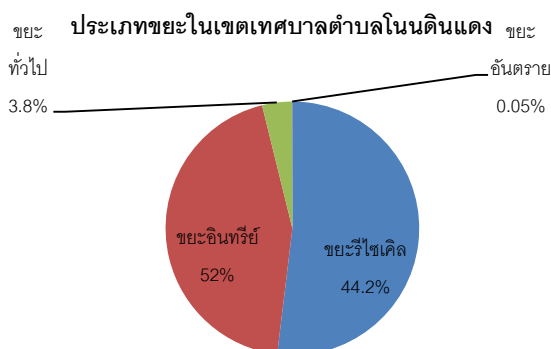
เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะ เช่นเดียวกับหลายๆท้องถิ่น ที่ไม่สามารถบริหารจัดการขยะได้ ทั้งนี้เกิดจากความเติบโตทางเศรษฐกิจและค่านิยมของประชาชนในการซื้ออาหารจากตลาดหรือร้านค้าเพื่อบริโภคมากกว่าการผลิตใช้เองอีกทั้งประชาชนยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในด้านการจัดการขยะมูลฝอยประชาชนยังมีแนวคิดว่าเป็นหน้าที่ของเทศบาลในการกำจัด คัดแยกขยะ

จากการศึกษาปริมาณขยะมูลฝอยรวบรวมข้อมูลจากกำจัด ณ สถานที่กำจัด จากการรวบรวมข้อมูล ใน ๒๕๕๕ ถึง มิถุนายน ระบบกำจัดทั้งปี จำนวนขยะมูลฝอยเข้าระบบ -๘ ตันต่อวัน เมื่อคิดอัตราเทศบาลตำบลโนนดินแดงมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ๐.๘๑ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

ที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้มีฝอยในเขตเทศบาลฯ โดยทำการปริมาณขยะมูลฝอยรวมวันที่น่ามาขยะของเทศบาลตำบลโนนดินแดงปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ (ตุลาคม ๒๕๕๖) มีปริมาณขยะมูลฝอยเข้า ๒,๔๘๒ตัน และเมื่อหาค่าเฉลี่ยปริมาณกำจัดในแต่ละวัน จะมีปริมาณเฉลี่ย ๖ การผลิตขยะมูลฝอยของประชากรในเขต

นอกจากนี้เทศบาลตำบลโนนดินแดงยังได้ทำการสำรวจข้อมูลองค์ประกอบของขยะมูลฝอย โดยใช้วิธีการ Quartering โดยทำการศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอย ผลการศึกษาองค์ประกอบของขยะมูลฝอยพบว่า องค์ประกอบของขยะมูลฝอยเทศบาลตำบลโนนดินแดงส่วนใหญ่เป็นขยะอินทรีย์ร้อยละ ๕๑.๙๒ รองลงมา เป็นขยะรีไซเคิลร้อยละ ๔๔.๑๕ และขยะทั่วไปหรือขยะที่ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ร้อยละ ๓.๘๐ และขยะอันตราย ร้อยละ ๐.๐๕

จากปริมาณขยะมูลฝอยเข้าระบบมากกว่าที่ออกแบบไว้ ทำให้ใช้พื้นที่บ่อฝังกลบขยะมูลฝอย ออกแบบไว้สำหรับรองรับขยะ ๑๕ ปี ใช้งานได้ประมาณ ๑๐ ปี และได้เกิดปัญหานานัปการ ไม่ว่าจะเป็น ด้านมลพิษเกี่ยวเนื่องกับเหตุรำคาญ ดำเนินการควบคุมแมลง กลิ่นเหม็น การระบายน้ำเสียและน้ำฝน ในช่วงฤดูฝน ปัญหาน้ำซึม น้ำซบ หรือน้ำผิวดิน ที่ไหลลงสู่แหล่งน้ำ ปัญหาไฟไหม้บ่อขยะ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับ อปท. ใกล้เคียง เอาขยะมาทิ้งด้วย ซึ่งเทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้แก้ไขปัญหาเบื้องต้นโดยการสร้างคันดินสูงขึ้น และกลบทับด้วยดินตามความจำเป็น รวมทั้งได้ดำเนินการควบคุมแมลง กลิ่นเหม็น การระบายน้ำเสียและน้ำฝนในช่วงฤดูฝน โดยการขุดร่องน้ำเพื่อป้องกันการน้ำที่ไหลชะบ่อขยะ และได้มีการบำบัดน้ำโดยระบบธรรมชาติโดยมีบ่อพักและ การปลูกพืชเช่น หญ้าแฝก และธูปฤๅษี เพื่อให้พืชเหล่านี้ช่วยดูดซับน้ำก่อนไหลลงสู่ชั้นใต้ดินหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ ควบคู่กับการอนุญาตให้ประชาชนเข้ามาคัดแยกขยะบริเวณฝังกลบ เพื่อยืดอายุการใช้งานให้นานที่สุด

๒.๑ ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างครบวงจรและเหมาะสม

จากสภาพปัญหาในการดำเนินงานที่ได้กล่าวไว้ในรายละเอียดข้างต้น จะสะท้อนให้เห็นได้ว่าหากประชาชนมีความตระหนัก เห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากต้นทาง อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ปริมาณขยะที่คงเหลือที่จะนำไปกำจัดจะมีปริมาณลดลงและสามารถกำจัดได้หมดในแต่ละวัน นอกจากนี้การลด คัดแยกขยะจากต้นทาง จะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการกำจัดขยะอย่างครบวงจร เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนและเป็นการเปลี่ยนขยะที่ไม่สามารถขายได้ ได้แก่ เศษผัก เศษอาหาร เป็นต้น ให้มีมูลค่าจากการทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพ ดังนั้น เทศบาลตำบลโนนดินแดง จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์จากการจัดทำกิจกรรมต่างๆที่

กล่าวมาข้างต้นขึ้น เพื่อให้เกิดรูปแบบการจัดการด้านขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการขึ้น

จากสภาพปัญหาและข้อจำกัดของการดำเนินงานที่ผ่านมาทำให้คณะผู้บริหารและสภาเทศบาล นำโดย นายสมชัย กอชัยศิริกุล ได้ตระหนักและให้ความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าวที่ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งปัจจุบันและในระยะยาวประกอบกับความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาขยะจึงได้จัดทำแผนในการแก้ไขปัญหายอย่างชัดเจนโดยได้จัดงบประมาณในการกำจัดขยะมูลฝอยแบบผสมผสานดังนี้

จากข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับพื้นที่ดำเนินโครงการที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ซึ่งเป้าหมายหลักของโครงการประสบกับปัญหาการจัดการขยะในเขตเทศบาล ทำให้คณะผู้บริหารและสภาเทศบาลตระหนักและให้ความสำคัญถึงปัญหาดังกล่าวที่จะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทั้งปัจจุบันและในอนาคตระยะยาวจึงได้มีการ

ดำเนินการในหลายด้าน ได้แก่

๑. ด้านแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอย

๑.๑ มีการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๘ และเทศบัญญัติ เรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๕๘ เทศบาลตำบลโนนดินแดง ซึ่งประกอบด้วยแผนงาน/งาน/โครงการด้านการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนไว้อย่างชัดเจน (รายละเอียดตามภาคผนวกที่ ๑)

๑.๒ มีการจัดทำแผนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนปฏิบัติการ ๒๑ ระดับท้องถิ่น (LA21) เทศบาลตำบลโนนดินแดง (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘) ภายใต้โครงการท้องถิ่นน่าอยู่อย่างยั่งยืน ซึ่งมุ่งเน้นการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสู่การเป็นชุมชนปลอดขยะและอีสานปลอดขยะ (รายละเอียดตามภาคผนวกที่ ๑)

๒. ด้านกิจกรรมการลด คัดแยกและใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอย

๒.๑ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ และฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการขยะตามหลักการ 3Rs คือ Reduce (การลดการใช้) Reuse (การนำกลับมาใช้ซ้ำ) และ Recycle (การนำไปแปรรูปเพื่อนำมาใช้ใหม่)

๒.๒ มีการสนับสนุนให้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์ขยะในชุมชนและโรงเรียนในสังกัดเทศบาล โดยการสนับสนุนงบประมาณและกิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

๒.๓ มีการสนับสนุนการทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เพื่อจำหน่ายและส่งเข้าประกวด
สร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้

๓ ด้านประสิทธิภาพในการเก็บขยะมูลฝอย

มีรถเก็บขน ขยะมูลฝอยเพียงพอ และสามารถเก็บขนขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นได้ทั้งหมด รวมถึงในช่วง
เทศกาล ประเพณี และกรณีรถเก็บขนบางคันชำรุด มีระบบการให้บริการจัดเก็บกิ่งไม้ที่ชัดเจนและประชาชนใช้
บริการได้สะดวก

๔.ด้านการเข้าร่วมดำเนินงานโครงการด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ ได้แก่

๔.๑ โครงการส่งเสริมพหุพาชี (LA21) ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
(ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๔.๒ โครงการประกวดชุมชนZero waste (ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๔.๓ ส่งชุมชนเข้าประกวดโครงการลดโลกร้อนด้วยมือเรา ปีที่ ๑๑

๑. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนประจำปี งบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗

ที่มา

จากปัญหาด้านขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ที่ก้าวเข้าสู่ระดับที่เริ่มวิกฤติ
ปัญหาการบริหารจัดการสถานที่กำจัดขยะที่ส่งผลกระทบต่อหลายด้าน เช่น การร้องเรียน เหตุรำคาญ แมลง แหล่ง
เพาะพันธุ์โรค และปัญหาเกี่ยวกับน้ำผิวดิน น้ำซึม และน้ำซบที่ได้เกิดจากบ่อกำจัดขยะ จึงนำไปสู่การปฏิรูประบบ
การบริหารจัดการขยะอย่างครบวงจรอย่างยั่งยืน ซึ่งการเริ่มต้นการดำเนินการเพื่อให้มีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
จำเป็นที่จะต้องกำหนด ยุทธศาสตร์การปฏิบัติงาน โดยยุทธศาสตร์แรกคือ การให้ความรู้ การกระตุ้นจิตสำนึก และ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งระบบ จึงจัดทำโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยใน
ครัวเรือน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ขึ้น

ปัจจัยนำเข้า

ปัญหาด้านการจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

กระบวนการดำเนินงาน

โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยใน
ครัวเรือน ประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๕๗ได้แบ่งกระบวนการดำเนินงาน
ออกเป็นกิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกประชาชน

- การรณรงค์โดยการติดตั้งป้ายเชิญชวนให้มีการคัดแยกขยะ ติดตั้งตามจุดต่างๆ ครอบคลุมทั้ง ๑๒ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงจำนวนป้ายทั้งสิ้น ๕๐ ป้าย
- การให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะ การเชิญชวนให้นำขยะที่คัดแยกนำไปขาย โดยการจัดทำแผ่นพับแจกจ่ายทุกครัวเรือน จำนวน ๒,๐๐๐ แผ่น

๒. กิจกรรมที่เน้นการปลูกกระแส สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน

- กิจกรรมการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล โดยมี ๑๒ ชุมชน และ ๔ โรงเรียน เข้าร่วมงาน
- การเปิดธนาคารขยะรีไซเคิล โดยดำเนินการในรู้แบบคณะกรรมการ ซึ่งชุมชนต่างๆ ได้คัดเลือกบุคคล เพื่อเป็นคณะกรรมการในการบริหารธนาคารขยะรีไซเคิล

๓. กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ โดยกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมประกอบด้วย ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน อสม. จำนวน ๑๐๐ คน

ผลการดำเนินงาน

๑. กิจกรรมด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ และกระตุ้นจิตสำนึกประชาชน
 - ประชาชน เยาวชน เด็ก ได้รับการปลูกจิตสำนึกในการคัดแยกขยะในครัวเรือน
 - ประชาชนสามารถคัดแยก และจำแนกประเภทของขยะแต่ละชนิด
๒. กิจกรรมที่เน้นการปลูกกระแส สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
 - ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล ทุกชุมชน
 - ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารธนาคารขยะ
๓. กิจกรรมการอบรมให้ความรู้ในการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์
 - ผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้ในการทำน้ำหมักชีวภาพและปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์

ผลลัพธ์

จากการดำเนินการในกิจกรรมทั้งโครงการ ประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงให้ความสำคัญ และตระหนักถึงปัญหาขยะ และเข้ามามีส่วนร่วมในการลดขยะจากครัวเรือน โดยการคัดแยกประเภทของขยะก่อนทิ้ง ซึ่งส่วนใหญ่จะคัดแยกเพียง ๒ ประเภท คือ ขยะที่สามารถรีไซเคิลและขายเพื่อสร้างรายได้ และขยะอินทรีย์ต่างๆ ที่เกิดจากเศษอาหาร

เศษผัก ซึ่งแต่ละประเภทสามารถนำมากำจัดได้อย่างถูกวิธี โดยสังเกตได้จากปริมาณขยะต่อวันที่เทศบาลโนนดินแดงเก็บและขนไปกำจัดโดยเฉลี่ย ๖ – ๘ ตันต่อวัน ซึ่งประกอบด้วยขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหาร ประมาณ ๓.๖๔ ตัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๕๒ และขยะรีไซเคิล ประมาณ ๓.๐๙ ตันต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒หลังจากที่ได้

ปริมาณขยะก่อนดำเนินการ (ตันต่อวัน)		ปริมาณขยะหลังดำเนินการ (ตันต่อวัน)		อัตราขยะที่ลดลง (ตันต่อวัน)		อัตราการลดลงคิดเป็น ร้อยละ	
ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์	ขยะรีไซเคิล	ขยะอินทรีย์
๓.๐๙	๓.๖๔	๑.๘	๒.๒	๑.๘๔	๐.๘๙	๕๐.๕๕	๒๘.๘๐

จัดทำโครงการฯ และได้ทำการสำรวจปริมาณขยะใหม่ในระยะเวลา ๑๕ วัน ผลปรากฏว่า ขยะที่ต้องขนไปกำจัดลดเหลือ ๔.๒ – ๕.๕ ตันต่อวัน และจากการจำแนกขยะตามประเภท ขยะรีไซเคิลพบโดยเฉลี่ย ๑.๘ ตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๖ ลดลงจากเดิมร้อยละ ๕๐.๕๕ ขยะอินทรีย์พบโดยเฉลี่ย ๒.๒ ตันต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๔๔ ลดลงจากเดิมร้อยละ ๒๘.๘๐ และจากการติดตามแหล่งที่มาของขยะประเภทต่างๆ พบว่าขยะรีไซเคิลที่พบส่วนใหญ่มาจากสถานบริการน้ำมัน และขยะอินทรีย์ส่วนใหญ่มาจากตลาดสดและตลาดนัด จึงอาจสรุปได้ว่าแต่ละครัวเรือนมีความรู้ความเข้าใจด้านการกำจัดขยะ การคัดแยกขยะ และสามารถนำหลักการดังกล่าวมาปฏิบัติได้อย่างถูกวิธี

ตารางแสดงปริมาณขยะก่อนและหลังดำเนินการ

**หมายเหตุ ปริมาณขยะในตารางเป็นอัตราเฉลี่ยในระยะเวลา ๑๕ วัน (ระหว่างวันที่ ๑ – ๑๕ ธ.ค. ๒๕๕๖)

ผลกระทบ

จากการศึกษาผลลัพธ์ที่ได้หลังจากการดำเนินการตามโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ประจำปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๕๗ ส่งผลให้ประชาชนมีความสนใจการคัดแยกขยะเพิ่มมากขึ้น อันจะเห็นได้จาก การที่แต่ละหมู่บ้านนำขยะที่แต่ละครัวเรือนได้คัดแยก นำมาจำหน่าย หรือนำมาฝากธนาคารขยะที่ก่อตั้งขึ้น โดยจากหลักฐานที่บ่งชี้ว่าการดำเนินกิจการของธนาคารขยะได้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการที่มียอดเงินหมุนเวียนในการจัดการระบบกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท ในปีแรกของการดำเนินการ ซึ่งด้วยเหตุนี้เอง ได้มีชุมชนหมู่บ้าน ๖ ตำบลสัมป่อย ได้นำหลักการของระบบธนาคารขยะรีไซเคิล ประยุกต์และนำไปจัดตั้งในชุมชน ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดของโครงการอื่นในบทต่อไป

๒. โครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗

ที่มา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นกลุ่มประชาชนในพื้นที่ และเป็นรูปแบบหนึ่งในการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน รวมถึงการ

ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน จึงถือได้ว่าเป็นรากฐานในการพัฒนางานด้านสาธารณสุข มีความพร้อมที่จะขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีจุดแข็งคือ กลุ่ม อสม. เป็นกลุ่มที่เข้าถึง และเข้าใจความต้องการ หรือมองเห็นปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานในแต่ละชุมชน จึงมีแนวคิดในการดึงกลุ่ม อสม. เข้ามาเป็นแกนนำในการพัฒนาด้านการบริหารจัดการขยะชุมชน

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ได้รับความรู้ ทักษะ และพัฒนาการปฏิบัติ การให้บริการด้านสาธารณสุขและด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม แก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) เพื่อสร้างประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน และสามารถนำสิ่งที่ได้รับมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานในพื้นที่ได้โดยยึดแนวพระราชดำริเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง

๓) เพื่อส่งเสริมด้านกิจกรรมแก่ อสม. ในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงให้มีความรักความสามัคคี ระหว่างกลุ่ม อสม. กับหน่วยงานของ

รัฐในการปฏิบัติงานร่วมกัน และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

๔) ส่งเสริมให้ อสม. มีจิตสำนึกในการบริหารจัดการขยะในพื้นที่ และส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๕) เพื่อสร้างแนวทางการปฏิบัติงานแบบบูรณาการและยั่งยืนระหว่าง อสม. ภาควิเคราะห์ด้านสุขภาพและเทศบาลตำบลโนนดินแดง

๖) เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (AEC)

ปัจจัยนำเข้า

ปัญหาการขาดองค์ความรู้ในการจัดการขยะชุมชน และการขาดแกนนำในการที่จะนำความรู้ที่ได้ลงปฏิบัติในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม

กระบวนการดำเนินงาน

นำคณะศึกษาดูงาน ประกอบด้วย อสม. ผู้นำชุมชน ภาควิเคราะห์ด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๒๐๐ คน เข้าศึกษาดูงานการบริหารจัดการขยะชุมชน ณ เทศบาลเมืองแกลง จังหวัดระยอง

ผลการดำเนินงาน

คณะศึกษาดูงาน จำนวน ๒๐๐ คน มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการขยะชุมชนเพิ่มขึ้น โดยประเมินจากแบบประเมินความรู้ ก่อน-หลังการจัดกิจกรรม

ผลลัพธ์

ร้อยละ ๘๐ของผู้เข้าร่วมโครงการสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน มาปฏิบัติในชุมชนได้

ผลกระทบ

กลุ่มผู้ศึกษาดูงาน สามารถนำความรู้มาถ่ายทอดต่อในชุมชน และได้รับทางเลือก หรือนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการขยะโดยเฉพาะกลุ่ม อสม. เมื่อกลับจากการศึกษาดูงาน ได้มีแนวคิดที่จะนำความรู้ที่ได้รับมาลงปฏิบัติในชุมชน เพื่อลดขยะจากแหล่งกำเนิด โดยได้ทำเรื่องของงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลโนนดินแดง เพื่อเป็นงบในการดำเนินการ ซึ่งจะกล่าวรายละเอียด ตามโครงการ อสม. ร่วมใจ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม น้อมนำสุขภาพดี บวรวิถีแห่งความพอเพียง

๓. โครงการ อสม. ร่วมใจ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม น้อมนำสุขภาพดี บวรวิถีแห่งความพอเพียง

ที่มา

จากการที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้จัดโครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยในวัตถุประสงค์หลักคือ พาคณะศึกษาดูงานเข้าไปดูการปฏิบัติจริงในด้านการบริหารจัดการขยะที่มีความหลากหลายและประสบผลสัมฤทธิ์ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการ กลุ่ม อสม. ได้มีแนวคิดที่จะนำความรู้และแนวทางที่ได้รับ มาปฏิบัติจริงแต่ละชุมชน จึงได้มีการเขียนโครงการอสม. ร่วมใจ ใส่ใจสิ่งแวดล้อม น้อมนำสุขภาพดี บวรวิถีแห่งความ

พอเพียงขึ้น และได้เสนอโครงการฯ เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการจากกองทุนหลักประกันสุขภาพเทศบาลตำบลโนนดินแดง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน สู่การปฏิบัติในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม
๒. เพื่อกระตุ้นให้ชุมชน และประชาชน มีส่วนร่วมในการดำเนินการมากขึ้น
๓. ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมสร้างมาตรการทางสังคมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
๔. ชุมชนทั้ง ๑๒ ชุมชน มีสิ่งแวดล้อม และมาตรการการลดขยะจากครัวเรือน

ปัจจัยนำเข้า

ผู้นำชุมชน อสม. ตระหนักถึงปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน และต้องการเห็นการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนของตนเองดีขึ้น โดยนำความรู้ที่ได้จากการอบรม และหลายต่อหลายโครงการ ที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้จัดขึ้น ในด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างมีระบบ

กระบวนการดำเนินงาน

ขอสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนหลักประกันสุขภาพ เพื่อดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการขยะชุมชน โดยจะเน้นด้านการเป็นผู้นำในการปฏิบัติของประชาชนทั้ง ๑๒ ชุมชน ทุกครัวเรือน สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการรณรงค์เชิงรุก เพื่อสร้างแรงจูงใจ เพิ่มความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมือในการคัดแยกขยะ การทำน้ำหมัก และปุ๋ยหมักจากขยะ และก่อตั้งธนาคารขยะสาขาย่อย ให้ครบทั้ง ๑๒ ชุมชน เพื่อใช้เป็นสถานที่ในการดำเนินการรับซื้อขยะภายในชุมชนของตนเอง เพื่อรวบรวมให้ธนาคารขยะเทศบาลตำบลโนนดินแดง นำไปขายต่อไป โดยมีแรงจูงใจเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของแต่ละชุมชนคือ การประกวดชุมชนต้นแบบด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดการขยะอย่างถูกวิธี ตามหลักแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการดำเนินงาน

ประชาชนในแต่ละชุมชนมีทัศนคติในการรักษาสีสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการลด และคัดแยกขยะจากครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยเห็นได้จากการปลูกผักสวนครัวในระบบเกษตรอินทรีย์ทั้งในบริเวณบ้านและรั้วบ้าน โดยใช้ปุ๋ยที่ได้จากการหมักเศษอาหาร เศษพืชผัก แทนปุ๋ยเคมี มีการคัดแยกขยะ ซึ่งเห็นได้จากการที่แต่ละครัวเรือน ได้จัดทำที่แยกประเภทขยะไว้อย่างชัดเจน โดยขยะรีไซเคิลจะนำไปขายที่ธนาคารขยะสาขาย่อยในชุมชน

ผลลัพธ์

จากการที่แต่ละชุมชนได้มุ่งเน้นในกิจกรรมด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการขยะชุมชนโดยเน้นหลัก 3Rs เพื่อสร้างชุมชนต้นแบบ การตัดสินใจการประกวดชุมชนต้นแบบ ที่เป็นตัวอย่างการบริหารจัดการขยะชุมชน ชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศคือ ชุมชนหมู่ที่ ๖ ตำบลส้มป่อย เนื่องจากทั้ง ๑๓๘ ครัวเรือน มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง มีการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี การกำจัดขยะอินทรีย์หลากหลายรูปแบบ มีแปลงผักสาธิตการปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ มีการจัดตั้งธนาคารขยะชุมชน โดยใช้ชื่อว่า ธนาคารขยะเพิ่มทรัพย์ มีระบบการบริหารจัดการธนาคารที่ชัดเจนในรูปแบบคณะกรรมการ และที่สำคัญ มีการจัดตั้งสหกรณ์ชุมชนชื่อ “สหกรณ์เพิ่มทรัพย์” โดยอาศัยหลักการต่อยอดจากธนาคารขยะ วัตถุประสงค์เพื่อขายสิ่งของอุปโภค-บริโภคพื้นฐาน ซึ่งสามารถนำมูลค่าของขยะที่ฝากสะสมกับธนาคาร นำมาแปรเป็นสินค้าในสหกรณ์ได้ ด้วยเหตุนี้เอง คณะกรรมการตัดสินจึงตัดสินให้เป็นชุมชนที่ได้รับรางวัล

ชนะเลิศ เนื่องจากสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ มากที่สุด ส่วนชุมชนที่ได้รับรางวัลอันดับที่ ๒ และที่ ๓ คือ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลโนนดินแดง และหมู่ที่ ๔ ตำบลโนนดินแดง ตามลำดับ

ผลกระทบ

- มีชุมชนต้นแบบที่เป็นศูนย์เรียนการบริหารจัดการขยะชุมชน เพื่อให้ชุมชนภายในเทศบาลโนนดินแดง และหน่วยงานอื่นที่สนใจได้ศึกษา เช่น ได้รับการติดต่อเพื่อขอศึกษาดูงานจากองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนพรัตน์ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ด้านการบริหารจัดการที่ดี ด้านขยะ และด้านสิ่งแวดล้อม ในวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

- จากการที่ชุมชนหมู่ที่ ๖ ตำบลสัมปอ่ย ได้รับรางวัลชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการขยะที่ดีในระดับท้องถิ่น ซึ่งในช่วงเวลานั้น สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดโครงการสร้างความร่วมมือด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสถานะภูมิอากาศ โครงการส่งเสริมพัฒนาชุมชนต้นแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพและโครงการบุรีรัมย์ชุมชนสีเขียว ด้วยบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน เทศบาลตำบลโนนดินแดงจึงได้ส่งชุมชนหมู่ที่ ๖ ตำบลสัมปอ่ย เพื่อเข้ารับการประเมิน โดยคณะกรรมการจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ได้ลงพื้นที่เพื่อประเมิน โดยชุมชนหมู่ที่ ๖ ตำบลสัมปอ่ย ได้ผ่านการประเมินและได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะชุมชน

- ชุมชนหมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๑๓ ตำบลโนนดินแดง ยื่นความประสงค์ที่จะเข้าสู่การพัฒนาชุมชนบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน

- ชุมชนทั้ง ๑๒ ชุมชน จัดซื้ออุปกรณ์ในการทำน้ำหมักชีวภาพ อันประกอบด้วย ถังพลาสติกขนาด ๒๐๐ ลิตร กากน้ำตาล หัวเชื้อ EM โดยใช้งบประมาณจากเงินอุดหนุนสาธารณสุขมูลฐานชุมชน เพื่อดำเนินการลดปริมาณขยะอินทรีย์โดยวิธีทำน้ำหมักชีวภาพ

จากการดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ผ่านมานั้น เป็นการปฏิบัติงานที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน โดยมีการทำงานเชิงรุกในการสร้างจิตสำนึกและสร้างการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะจากต้นทางซึ่งถือเป็นการปูพื้นฐาน/

เตรียมชุมชนไว้แล้ว ซึ่งได้รับความร่วมมือจากประชาชนในระดับหนึ่ง ซึ่งการดำเนินโครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จะเน้นต่อยอดเพื่อขับเคลื่อนให้ประชาชนมีความตระหนักมากขึ้นและถือเป็นแนวทางการปฏิบัติจนเกิดความเคยชินและขยายผลการดำเนินงานในชุมชนให้กว้างขึ้นจนครอบคลุมทุกชุมชนทุกครัวเรือน ให้ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันคือการจัดการขยะมูลฝอยโดยการลด/คัดแยกขยะต้นทาง เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองและลดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

ผลจากการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอย่างจริงจัง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ เพียงปีแรก ส่งผลให้เกิดความเป็นรูปธรรมด้านการจัดการขยะชุมชน โดยที่ปรากฏเด่นชัดประกอบด้วย

๑. การมีชุมชนต้นแบบในการเรียนรู้ด้านการจัดการขยะและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓ ชุมชน ได้แก่ ชุมชนหมู่ที่ ๖ บ้านหนองสะแกกว่น ตำบลส้มป่อย อำเภอโนนดินแดง จังหวัดบุรีรัมย์ ชุมชนหมู่ที่ ๔ ตำบลโนนดินแดง และชุมชนหมู่ที่ ๑๓ ตำบลโนนดินแดง ซึ่งทั้ง ๓ ชุมชน มีเนื้อที่รวมกันประมาณ ๕.๗ ตารางกิโลเมตร คิดเป็น ๓๘% ของพื้นที่ทั้งหมด จำนวนครัวเรือน ๗๔๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๙ ของครัวเรือนทั้งหมด โดยทุกครัวเรือนมีการคัดแยกขยะและทำน้ำหมัก

๒. หน่วยงานราชการส่วนภูมิภาค คือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ เห็นถึงกระบวนการในการดำเนินงานที่ประจักษ์เด่นชัด จึงให้ส่งเสริมและสนับสนุนด้านองค์ความรู้ อุปกรณ์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดไปยังชุมชนอื่นๆ ต่อไป

งบประมาณในการบริหารจัดการขยะชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

โครงการ ด้านการบริหารจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีดังนี้

๑. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน
งบประมาณตั้งไว้ ๕๐,๐๐๐ บาท ดำเนินการแล้ว
๒. โครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
งบประมาณตั้งไว้ ๓๐๐,๐๐๐ บาท โอนเพิ่ม ๑๗,๕๐๐ บาท
รวมงบประมาณหลังโอน ๓๑๗,๕๐๐ บาท ดำเนินการแล้ว
๓. โครงการชุมชนน่าอยู่อย่างยั่งยืน (LA21)
ตั้งไว้งบประมาณไว้ ๗๖,๐๐๐ บาท ดำเนินการตามบันไดขั้นที่หนึ่งแล้ว
๔. โครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียง
ตั้งงบประมาณไว้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ดำเนินการแล้ว
รวมงบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น ๕๔๓,๕๐๐ บาท

แผนงานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘มีดังนี้

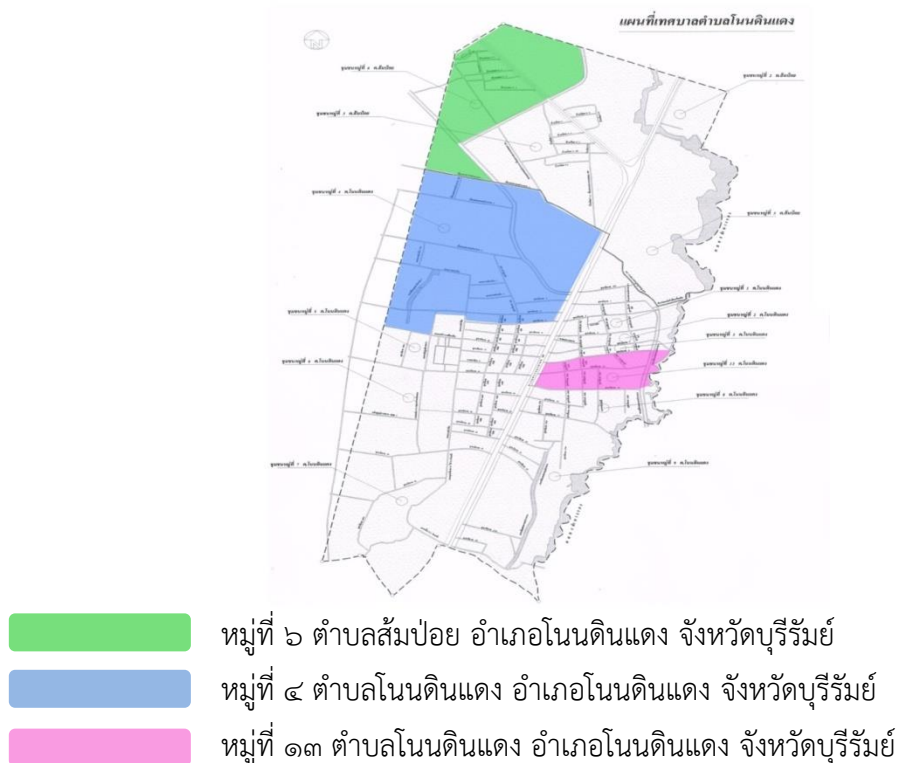
๑. รายจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการ ตั้งไว้ ๑,๓๕๔,๐๐๐ บาท
 - ค่าจ้างเหมาบริการกำจัดมูลฝอย ๑๗๔,๐๐๐ บาท
 - ค่าจ้างเหมารักษาความสะอาด ๑,๑๘๐,๐๐๐ บาท
๒. ค่าบำรุงรักษาและซ่อมแซมยานพาหนะ รถบรรทุกขยะ ๒ คัน รถหกล้อ ๑ คัน และกระบะ ๑ คัน
ตั้งไว้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๓. วัสดุเชื้อเพลิงและหล่อลื่น ตั้งไว้ ๔๐๐,๐๐๐ บาท
๔. วัสดุในการจัดเก็บมูลฝอย (ถังขยะ ไม้กวาด) ตั้งไว้ ๕๐,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณตามแผนงานกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ๑,๙๐๔,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการขยะชุมชนทั้งสิ้น ๒,๔๔๗,๕๐๐ บาท คิดเป็น ๔.๖๒ % ของงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดที่ตั้งไว้

เงินสนับสนุนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านสำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ (สนับสนุนเป็นอุปกรณ์ เช่น ท่อ PVC, ท่อซีเมนต์, พันธุ์ไส้เดือน, ฯลฯ ตามโครงการส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณภาพ มูลค่าเป็นจำนวนเงิน ๑๒๐,๐๐๐ บาท

แผนที่โดยสังเขปชุมชนต้นแบบแสดงที่ตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต้นแบบ การบริหารจัดการขยะและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๑. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ปีงบประมาณ พ.ศ.

๒๕๕๘

ที่มา

จากการดำเนินงานด้านบริหารจัดการขยะชุมชนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ในกิจกรรมด้านการให้ความรู้และกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งประสบผลสัมฤทธิ์ดีเป็นที่น่าพอใจ แต่ก็ยังมีเกิดปัญหาด้านประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ที่ยังไม่ได้รับความรู้ด้านการคัดแยกขยะ หรือด้านการทำน้ำหมักและปุ๋ยอินทรีย์ อันเนื่องมาจากการดำเนินกิจกรรมของโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๕๘ ได้เน้นด้านการให้ความรู้ไป

ยังกลุ่มของผู้นำชุมชน อสม. ซึ่งประชาชนบางส่วนยังไม่ได้รับการเข้าถึง อันอาจสืบเนื่องมาจากการถ่ายทอดความรู้จากกลุ่มผู้ผ่านการอบรมครอบคลุมเฉพาะพื้นที่หรือบุคคลที่สนใจ อีกทั้งประสบการณ์ในการถ่ายทอดความรู้อาจยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รวมถึงผู้ถูกถ่ายทอดอาจยังไม่มั่นใจเท่าการดำเนินการของหน่วยงานราชการ ดังนั้นจึงเป็นที่มาของโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างจิตสำนึก ปลุกกระแสการมีส่วนร่วม ในการคัดแยกขยะและการกำจัดขยะอินทรีย์อย่างถูกวิธี
๒. เพื่อเสริมสร้างความรู้ให้ในการการคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยหมักหรือน้ำหมักชีวภาพ ลงสู่ชุมชนให้ครอบคลุมในส่วนที่ยังขาดหาย และเติมเต็มในส่วนที่ดำเนินการแล้ว
๓. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
๔. เพื่อปฏิบัติตามแผนแม่บท(Road map) การไปสู่ “โนนดินแดง เมืองสะอาด ปราศจากขยะสภาวะแวดล้อมดี บนวิถีแห่งความพอเพียง”ตามโครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียง
๕. เพิ่มสถานะทางการเงินให้ธนาคารขยะรีไซเคิล เทศบาลตำบลโนนดินแดง

ปัจจัยนำเข้า

ในการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา พอสรุปได้ว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ประมาณร้อยละ ๕๐ มีความตื่นตัวเกี่ยวกับการลดขยะจากครัวเรือน ด้วยวิธีคัดแยกขยะ โดยขยะรีไซเคิลจะนำไปขาย ส่วนขยะอินทรีย์ประเภทที่ย่อยสลายได้ อาทิ เศษผัก ผลไม้ อาหาร ก็จะนำไปสู่กระบวนการหมักจนได้ผลิตเป็นปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ จากการสำรวจช่วงระหว่างเดือนกันยายน – ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เพื่อนำข้อมูล

ได้มาสรุปผลการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการขยะชุมชน พบว่า จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๓,๒๗๓ ครัวเรือนมีครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะและทำปุ๋ยหมักน้ำหมักจำนวน ๗๔๖ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๗๙ ครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะเพียงอย่างเดียวจำนวน ๑,๔๗๙ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑๙ ครัวเรือนที่ไม่ได้ดำเนินการเลยจำนวน ๑,๐๔๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๒ จาก ข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาสามารถสร้างการมีส่วนร่วมในการนำไปสู่การปฏิบัติในชุมชนค่อนข้างมาก แต่ยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์เชิงปริมาณ ในส่วนที่ยังไม่ได้มีการดำเนินการลดขยะตั้งแต่ต้นทางหรือครัวเรือน เพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงได้จัดทำโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

กระบวนการดำเนินงาน

ดำเนินการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานเข้าสู่ชุมชน โดยผ่านกลุ่ม อสม. ผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน โรงเรียน และหน่วยงานราชการ เช่น กศน. อำเภอโนนดินแดง องค์การบริหารส่วนตำบลโนนดินแดง โรงพยาบาล ในการเชิญชวนประชาชนนำขยะรีไซเคิลในบ้านรวบรวมมาแต่ละชุมชน เพื่อตกแต่งเป็นขบวนรถผ้าป่า ส่งเสริมการนำขยะรีไซเคิลมาประดิษฐ์เป็นของใช้ เช่น หมวก กระเป๋า จัดประกวดนางงามรีไซเคิล โดยเน้นการนำวัสดุที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้มาตกแต่งเป็นเครื่องประดับ และเชิญชวนกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ ตั้งกองรับบริจาคขยะรีไซเคิล เช่น สถานีบริการน้ำมัน กลุ่มค้าไก่ย่าง ร้านอาหาร กลุ่มแม่ค้าตลาดสด เพื่อร่วมกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล

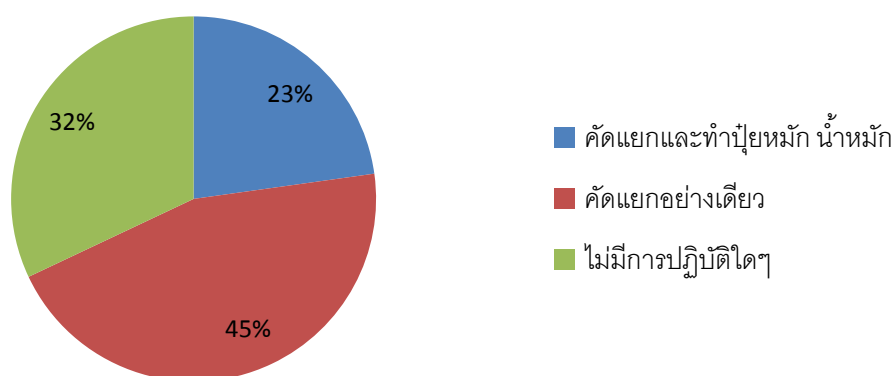

ผลการดำเนินงาน

จากการดำเนินงานในกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล ตามโครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งเป็นการดำเนินการเป็นปีที่ ๒ ปรากฏว่าได้รับความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง โดยเห็นได้จากการที่หลายองค์กร เช่น สถานีบริการน้ำมัน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ชุมชนทั้ง ๑๒ ชุมชน โรงเรียนร่มเกล้าบุรีรัมย์ โรงเรียนมูลนิธิรุ่งนภา โรงเรียนอนุบาลโนนดินแดง โรงพยาบาลโนนดินแดง ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการมากกว่า ๖๐๐ คน ได้ขยะรีไซเคิลทั้งสิ้น ๒.๗ ตัน มูลค่าจากการขายทั้งสิ้น ๑๒,๖๕๓ บาท โดยเงินจำนวนนี้ทั้งหมดมอบสมทบให้ธนาคารขยะ

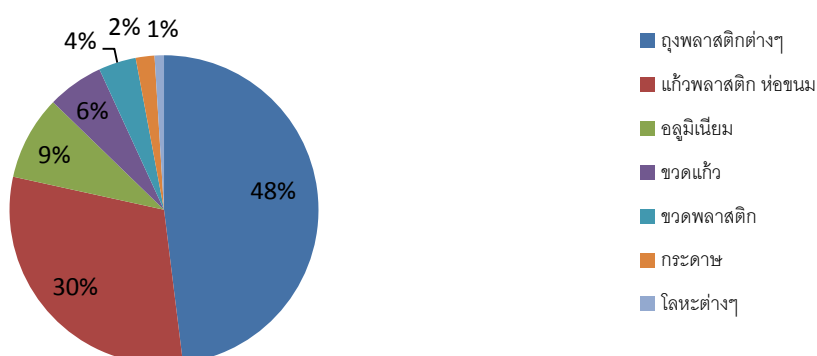
แผนภูมิแสดงร้อยละของครัวเรือนที่ดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะ

ผลลัพธ์

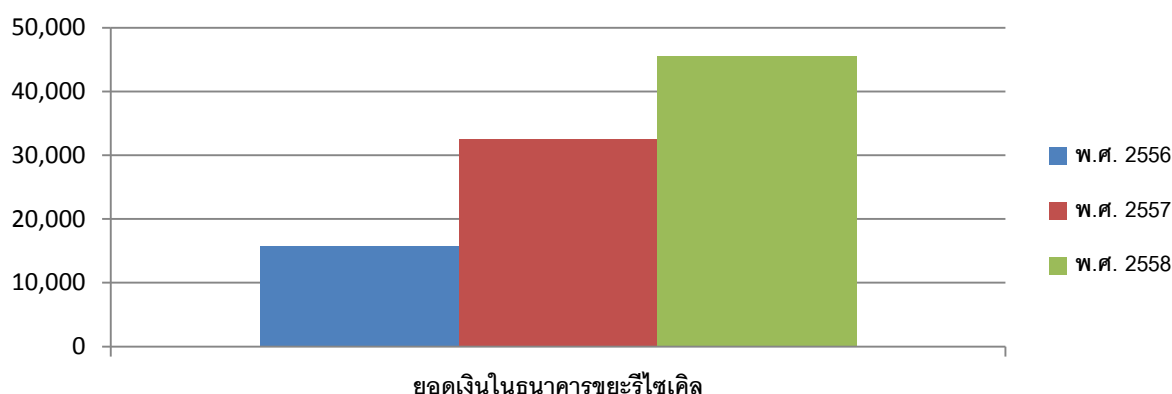
จากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณของน้ำหนักขยะรีไซเคิล ที่ต้องนำไปกำจัดในแต่ละวัน เป็นเวลา ๓๐ วันระหว่างวันที่ ๑ – ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยเก็บข้อมูลจากการที่ให้พนักงานประจำรถขยะทำการแยกก่อนนำมาเทลงในรถบดอัดทั้งสองคัน ได้ปริมาณขยะทั้งสิ้นประมาณ ๑๒ ตัน ซึ่งหากคำนวณออกมาเป็นปริมาณขยะรีไซเคิลที่เก็บได้เฉลี่ย ๐.๔ ตันต่อวัน ลดลงจากเดิมร้อยละ ๗๗.๗๘ (เดิมต้องนำไปกำจัดเฉลี่ยวันละ ๑.๘ ตัน) และจากการแยกชนิดของขยะประเภทนี้ตามน้ำหนัก แบ่งได้เป็น ถุงพลาสติก ถุงพลาสติกใสและถุงพลาสติกหิ้วประมาณ ๔๔% แก้วพลาสติก, ห่อขนม, บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปประมาณ ๓๑% กระป๋องอลูมิเนียมประมาณ ๙ % ขวดแก้วประมาณ ๖ % ขวดพลาสติกใส, ขุ่นประมาณ ๔ % กระดาษ, ถุงกระดาษประมาณ ๒ % โลหะต่างๆ ๑ %

แผนภูมิเปรียบเทียบปริมาณขยะประเภทต่างๆ ที่นำไปกำจัด

ผลกระทบ

จากการศึกษาปริมาณขยะรีไซเคิลที่นำมาขายให้กับธนาคารขยะรีไซเคิลในแต่ละชุมชน หลังจากที่ได้ดำเนินกิจกรรมทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ผลปรากฏว่าประชาชนมีความตื่นตัวในการคัดแยกขยะ และมีการนำขยะรีไซเคิลที่คัดแยกแล้วนำมาขายให้กับธนาคารขยะเพิ่มขึ้น โดยเห็นได้จากผลของการศึกษาข้อมูลการรับซื้อขยะ ระหว่างเดือนมกราคม – เดือนเมษายน จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยข้อมูลเงินหมุนเวียนในธนาคารขยะรีไซเคิล ยอด ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๕,๕๐๑ บาท

ตารางจำนวนขยะรีไซเคิลที่ธนาคารขยะรับซื้อ เป็นรายหมู่บ้านจำนวน ๑๒ ชุมชน

หมู่ที่	มกราคม – กุมภาพันธ์		มีนาคม – เมษายน	
	ปริมาณขยะรีไซเคิล (ตัน)	จำนวนเงินรับซื้อ (บาท)	ปริมาณขยะรีไซเคิล (ตัน)	จำนวนเงินรับซื้อ (บาท)
๑	๑.๘	๙๗๖	๒.๓	๑,๑๕๕
๒	๒.๐	๑,๗๓๒	๒.๖	๒,๓๑๐
๓	๑.๒	๘๐๓	๒.๓	๑,๑๑๖
๔	๑.๘๖	๑,๐๗๒	๒.๓๕	๑,๓๑๒
๕	๑.๘๒	๙๘๗	๒.๔	๑,๘๙๓
๖	๒.๐	๑,๔๗๑	๒.๔	๑,๗๒๘
๗	๒.๑	๑,๘๙๗	๔.๒	๓,๘๘๘
๘	๒.๗	๑,๗๕๘	๔.๑	๓,๕๑๖
๙	๑.๑	๖๒๗	๒.๑	๑,๒๑๕
๑๓	๑.๑	๖๗๒	๒.๔	๒,๐๒๑
๓ สัมป่อย	-	-	๐.๑	๒๒๘
๖ สัมป่อย	๒.๘	๑,๕๑๒	๓.๔	๒,๘๗๔
รวม	๒๐.๔๘	๑๓,๕๐๗	๓๐.๖๕	๒๓,๒๓๗

จากรายละเอียดข้อมูลการรับซื้อขยะจากทั้ง ๑๒ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง สามารถนำข้อมูลมาสรุปได้ว่าปริมาณขยะรีไซเคิลที่ซื้อในแต่ละรอบ อัตราความถี่ ๒ เดือนต่อครั้ง มีจำนวนเพิ่มขึ้น เป็นสิ่งที่สามารถบ่งชี้ได้

ว่า ประชาชนมีการคัดแยกขยะเพิ่มขึ้น ซึ่งหากเปรียบเทียบกับกรณีที่เทศบาลออกให้บริการเก็บขยะ มีจำนวนขยะลดลง ซึ่งขยะที่เหลือส่วนใหญ่คือขยะจำพวกถุงพลาสติก ซึ่งยังไม่มีบริการรับซื้อ ดังนั้น ปัญหาที่จำเป็นต้องแก้กันอย่างเร่งด่วนคือ ทำอย่างไรขยะประเภทถุงพลาสติกจึงจะลดลง โดยจะนำเสนอแนวทางการแก้ไขในการดำเนินการต่อไป

๒. โครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

ที่มา

สืบเนื่องจากการที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์คัดแยกขยะมาอย่างต่อเนื่อง ผลที่ตามมาคือ ประชาชนมีความเข้าใจและตื่นตัวเกี่ยวกับการคัดแยกขยะภายในครัวเรือน ซึ่งส่วนใหญ่ขยะที่คัดแยก จะนำไปจำพวกขยะรีไซเคิลที่สามารถนำไปขายได้ ซึ่งส่วนน้อยที่มีการนำขยะอินทรีย์มาผ่านกระบวนการที่ทำให้เกิดประโยชน์และสามารถนำไปใช้ได้ จึงนำไปสู่แนวคิดที่จะรณรงค์การจัดการขยะอินทรีย์เพื่อลงสู่ชุมชนให้แพร่หลาย ซึ่งการดำเนินการในปีที่ผ่านมา กลุ่มที่นำความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ยังอยู่ในส่วนของกลุ่มผู้นำชุมชน อสม. และผู้สนใจเท่านั้น อาจกล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในกระบวนการ หรือยังไม่มีส่วนร่วม จึงเป็นหน้าที่ของเทศบาลตำบลโนนดินแดง ที่จะต้องหาแนวทางหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นทางเลือก ดังนั้น จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อหาวิธี แนวทาง หรือทางเลือกในการบริหารจัดการขยะอินทรีย์ในชุมชน
๒. เพื่อส่งเสริมให้ความรู้ แก่นำ ผู้นำ ที่จะนำลงสู่การปฏิบัติจริงในพื้นที่
๓. เพื่อปฏิบัติตามแผนแม่บทในด้านการบริหารจัดการขยะอินทรีย์
๔. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนระหว่างท้องถิ่น และนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยนำเข้า

จากการศึกษาปริมาณขยะที่ต้องนำไปกำจัดในแต่ละวัน พบว่าจำนวนขยะรีไซเคิลลดน้อยลงเป็นอย่างมาก ซึ่งหากเปรียบเทียบกับปริมาณขยะรีไซเคิลจากเดิมย้อนหลังเป็นเวลา ๒ ปี (นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ – พ.ศ. ๒๕๕๘) กับระยะเวลาที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้มุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างจริงจัง

จำนวนขยะรีไซเคิลที่เหลือต่อวันเหลือเพียง ๐.๒ ตัน ซึ่งขยะดังกล่าวได้ถูกคัดแยกโดยพนักงานประจำรถขยะ เพื่อนำไปขายต่อไป แต่เทศบาลตำบลโนนดินแดง ยังต้องประสบกับปัญหาการจัดการขยะอินทรีย์ ซึ่งจากการที่ดำเนินการมา ผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจเป็นเพราะแนวทางที่ปฏิบัติในปัจจุบัน คือการทำปุ๋ยหมักและทำน้ำหมักชีวภาพ อาจก่อปัญหาหลายประการ เช่น ด้านกลิ่นเหม็น ด้านสถานที่และอุปกรณ์ ด้านระยะเวลา ด้วยเหตุนี้เองจึงนำไปสู่การศึกษาหาแนวทางในการจัดการขยะอินทรีย์เพื่อเป็นทางเลือกในชุมชน โดยจะยังคงไว้ซึ่งกระบวนการที่เคยปฏิบัติก่อนหน้า ผลจากการศึกษาพบว่าสามารถใช้กระบวนการย่อยสลายโดยสัตว์จำพวกไส้เดือน ซึ่งจากการศึกษาเพิ่มเติมพบว่าประสิทธิภาพในการย่อยสลายขยะอินทรีย์สูง การการย่อยสลายโดยแบคทีเรีย

ตารางเปรียบเทียบการกำจัดขยะอินทรีย์โดยธรรมชาติ

วิธีการจัด ขยะอินทรีย์	ระยะเวลา การย่อยสลาย (วัน)	ผลผลิต	ข้อดี	ข้อเสีย
ทำปุ๋ยหมัก	๓๐ - ๔๕	๑. ปุ๋ยอินทรีย์	- สามารถหมักขยะได้ ปริมาณมากๆ	- กลิ่น - เนื้อที่ในการดำเนินการ - ใช้แรงงาน
ทำน้ำหมัก	๖๐ - ๙๐	๒. น้ำหมักชีวภาพ	- ใช้พื้นที่น้อย - ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ใช้ได้หลากหลาย	- กลิ่น - ต้นทุนการผลิตค่อนข้าง สูง (กากน้ำตาล)
ย่อยสลาย โดยไส้เดือน	๒ - ๓	๑. ดินร่วน ๒. ปุ๋ยมูลไส้เดือน ๓. ฉีไส้เดือน ๔. พันธุ์ไส้เดือน	- ระยะเวลาการย่อยสลาย - ผลผลิตหลายรูปแบบ - ขยายพันธุ์ได้อย่าง ต่อเนื่อง - สามารถขายไส้เดือนได้ ในราคาสูง	- ต้องมีโรงเรือน - ค่าพันธุ์ไส้เดือน - การดูแล - การลงทุนสูง

*** ระยะเวลาการย่อยสลายคิดจากจำนวนขยะอินทรีย์ ๑๐ กิโลกรัม ***

ด้วยเหตุนี้ เทศบาลตำบลโนนดินแดงจึงมีแนวคิดที่จะใช้การเลี้ยงไส้เดือน เป็นอีกหนึ่งทางเลือกในการจัดการขยะอินทรีย์ที่ยังเป็นปัญหาในเขตพื้นที่ โดยนำกลุ่มผู้นำชุมชน เครือข่ายสิ่งแวดล้อม และ อสม. ไปศึกษาดูงานการเลี้ยงไส้เดือน ภายใต้โครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

กระบวนการดำเนินงาน

จากแนวคิดที่จะนำการเลี้ยงไส้เดือนมาเป็นทางเลือกในการจัดการขยะอินทรีย์ในชุมชน จึงได้นำกลุ่มผู้นำชุมชน อสม. และเครือข่ายสิ่งแวดล้อม จำนวน ๑๕๐ คน เดินทางไปศึกษาดูงานการบริหารจัดการขยะอินทรีย์ที่เทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง โดยการไปศึกษาดูงานในครั้งนี้ได้รับการต้อนรับอย่างอบอุ่นจากคณะ

ผู้บริหารเทศบาลตำบลเกาะคา นำโดย นางสาวเพ็ญภัค รัตนคำฟู นายกเทศมนตรีตำบลเกาะคา และจากการที่ได้เข้าศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการขยะของเทศบาลตำบลเกาะคา ซึ่งเป็นศูนย์กลางบริหารจัดการขยะ มีเทศบาลตำบลศาลา อบต.ท่าผา อบต.เกาะคา และ อบต.วังพร้าว ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายจุดมุ่งหมายคือ ร่วมกันรณรงค์คัดแยกขยะที่ครัวเรือนเพื่อลดปริมาณขยะให้เหลือน้อยที่สุด โดยมีองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศ

ของญี่ปุ่น (ใจก้า) และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้การสนับสนุน ซึ่งเป็นจุดแข็งข้อสำคัญในการดำเนินงานสามารถกล่าวได้ว่า เทศบาลตำบลเกาะคา เป็นพื้นที่แหล่งการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะอินทรีย์โดยการนำไส้เดือนมาเป็นทางเลือกในการจัดการขยะอินทรีย์ประเภทย่อยสลายง่ายอันดับแรกๆ ของประเทศไทยอย่างแท้จริง และจากการลงพื้นที่เพื่อศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเลี้ยงไส้เดือนของศูนย์เรียนรู้การเลี้ยง

ไส้เดือนบ้านผึ่ง อ.เกาะคา จ.ลำปาง โดยมีวิทยากรในการให้ความรู้คือ คุณกรรณิการ์ ขาวละมุล ประธานกลุ่มเลี้ยงไส้เดือน ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ด้านการเลี้ยงไส้เดือนที่สั่งสมอย่างยาวนาน รวมถึงบอกสภาพปัญหาและรายละเอียดต่างๆที่ทำให้กลุ่มเลี้ยงไส้เดือน ประสบผลสำเร็จได้จนถึงทุกวันนี้คณะศึกษาดูงาน ใช้เวลาศึกษาแนวทางการเลี้ยงไส้เดือนของกลุ่มบ้านผึ่งเป็นเวลากว่า ๓ ชั่วโมง โดยมุ่งเน้นเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาเป็นทางเลือกในการย่อยสลายขยะอินทรีย์ในพื้นที่อีกแนวทางหนึ่ง “ยอมรับว่า แรกๆ ก็กลัวไส้เดือนไม่ต่างจากผู้หญิงทั่วๆ ไป เลี้ยงไปเรื่อยๆ เราก็อชิน เห็นถึงความน่ารัก และประโยชน์ ปุ๋ยที่ได้ก็ดีกว่าปุ๋ยหมักทั่วไป มีคุณภาพกว่า มีจุลินทรีย์เยอะ ฉีของมันดีกว่าอีเอ็มเสียอีก ราดห้องน้ำที่เต็มไปด้วย รานดอกไม้ก็มาซื้อไส้เดือนไปทำเอง” คุณกรรณิการ์กล่าวทิ้งท้าย

โรงเรียนเศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอนสัก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ศึกษาดูงานด้านการทำปุ๋ยหมักสูตรเร่งรัด ซึ่งลดระยะเวลาในการหมัก เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำนาโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยชีวภาพ สารไล่แมลง ปลุกผักสวนครัว ไม้ผล พืชไร่ ทำนา เลี้ยงสุกร การจัดการและอนุรักษ์ดิน โดยวิทยากรคือ นายทองคำ เข้มทองคำ

ผลการดำเนินงาน

กลุ่มผู้เข้าร่วมศึกษาดูงานร้อยละ ๘๐ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการกำจัดขยะอินทรีย์ในรูปแบบต่างๆ โดยประเมินจากแบบสอบถาม ก่อน – หลังการเข้าศึกษาดูงาน ประกอบด้วย

การศึกษาดูงานการเลี้ยงไส้เดือนจากเทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถอธิบายกระบวนการเลี้ยง การให้อาหาร การขยายพันธุ์ วิธีการย้ายบ่อ รวมถึงสามารถนำผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงไส้เดือนได้

การศึกษาดูงานการทำน้ำหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมักสูตรต่างๆ จากโรงเรียน เศรษฐกิจพอเพียง บ้านดอนสัก อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย กลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถทำน้ำหมัก ปุ๋ยหมักสูตรต่างๆ โดยการปฏิบัติจริง และสามารถบอกประโยชน์ วิธีใช้ผลผลิตจากกระบวนการในเชิงอนุรักษ์ การลดใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช

ผลลัพธ์

หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการศึกษาดูงาน วันที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้มีการประชุมและสรุปเพื่อถอดบทเรียน องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงาน โดยกลุ่มผู้ผ่านกิจกรรมมีความเห็นพ้องว่า ควรนำการเลี้ยงไส้เดือนมาเพื่อเป็นทางเลือกในการกำจัดขยะอินทรีย์ในชุมชนอีกแนวทางหนึ่ง โดยเป้าหมายคือการสร้างสถานที่กำจัดขยะแบบครบวงจรให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน แต่เนื่องจากต้องใช้งบประมาณที่ค่อนข้างสูงในการเตรียมสถานที่ บ่อเลี้ยงไส้เดือน พันธุ์ไส้เดือน หากจะทำให้ครบทั้ง ๑๒ หมู่บ้านนั้น จำเป็นต้องมียกงบประมาณ

เพิ่มเติม นอกเหนือจากงบประมาณที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงตั้งไว้เพื่อรองรับในโครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียง ซึ่งตั้งไว้ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ดังนั้นเพื่อที่จะให้การให้เป็นรูปธรรมเบื้องต้น จึงได้มีการเลือกหมู่บ้านนำร่องจำนวน ๓ หมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านที่มีความพร้อมมากที่สุด คือ หมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลโนนดินแดง และหมู่ที่ ๖ ตำบลส้มป่อย ที่ได้ดำเนินการด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นการต่อยอดเติมเต็มด้านทางเลือก

ผลกระทบ

จากกิจกรรมการศึกษาดูงาน และกิจกรรมถอดบทเรียนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ผลสรุปจากการเลือกหมู่บ้านต้นแบบในการเลี้ยงไส้เดือนจำนวน ๓ ชุมชน เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทในการบริหารจัดการขยะชุมชน โดยได้จัดทำโครงการเพื่อรองรับการดำเนินการในขั้นต่อไป กล่าวได้ว่าการดำเนินการที่ผ่านมาในระยะสองปีอย่างจริงจัง มีผลประจักษ์อย่างชัดเจน ประชาชนเห็นถึงความเป็นรูปธรรมและเข้าใจในด้านหลักการ วิธีการในการคัด

แยกขยะ การกำจัดขยะอินทรีย์ หากประเมินตามเป้าหมายในการบริหารจัดการขยะชุมชน ถือได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง โดยผลกระทบที่ได้จากโครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๘ จะเกี่ยวเนื่องกับโครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียง อันจะกล่าวต่อไป

๓. โครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียงปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๕๘

ที่มา

ปัญหาปริมาณขยะอินทรีย์ที่ยังเป็นปัญหาค้างจากการคัดแยกในครัวเรือน และเพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะชุมชน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เกิดความสมบูรณ์ในการสร้างชุมชนต้นแบบจำนวน ๓ ชุมชน และขยายผลไปสู่ชุมชนที่เหลืออีก ๙ ชุมชนให้ครอบคลุมภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ นี้ โดยกิจกรรม/โครงการแต่ละอย่างที่ทำไปแล้วนั้น มุ่งเน้นในการลดขยะจากแหล่งกำเนิด หลายต่อหลายกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จดี ส่งผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงได้มีการจัดทำโครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานตามนโยบายด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนโดยใช้หลัก 3R
๒. เพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์บริหารจัดการขยะในแต่ละชุมชน
๓. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม การมีจิตสำนึกที่ดีในการจัดการขยะชุมชนโดยทางเลือกต่างๆ
๔. เพื่อก้าวเข้าสู่พื้นที่ปลอดขยะภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ปัจจัยนำเข้า

จากกระบวนการดำเนินงานในหลายกิจกรรมที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ลดและคัดแยกขยะ กิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งสามารถลดขยะจากแหล่งกำเนิดได้ค่อนข้างเป็นที่น่าพอใจ โดยขั้นตอนที่จะดำเนินการต่อไปคือ การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และการจัดการขยะชุมชน ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวไว้ในโครงการฝึกอบรมและศึกษาดูงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้เห็นผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

กระบวนการดำเนินงาน

๑. จัดประชุมชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบทราบถึงที่ไปที่มา เหตุผลความจำเป็น และประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงาน

๒. จัดเตรียมสถานที่ โรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของไส้เดือน

๓. เตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการ เช่น ท่อซีเมนต์ขนาด ๑๘๐ เซนติเมตร โบกพื้นล่างดิน มูลวัว เศษเปลือกผักผลไม้ ฟาง ขี้เลื่อย ใบไม้ ขุยมะพร้าว

๔. ปรับสภาพความเป็นกรด - ด่าง ของอุปกรณ์ ให้อยู่ในสภาวะเหมาะสม เพื่อเอื้อต่อการดำรงชีวิตของไส้เดือน

๕. นำพันธุ์ไส้เดือนปล่อยลงบ่อที่ใส่ดินที่ผสมและปรับสภาพแล้ว อัตราน้ำหนักไส้เดือน ๐.๕ กิโลกรัมหรือประมาณ ๕๐๐ - ๖๐๐ ตัวต่อวง

๖. เริ่มให้อาหารที่ละน้อย แต่ให้บ่อย ๆ ครั้ง เพราะให้มากไส้เดือนจะกินไม่ทัน อาหารจะเน่ากลิ่นเหม็น นอกจากนี้จะทำให้เกิดความร้อนสูงจากการหมัก อาจทำให้ไส้เดือนตายได้ โดยปกติถ้ามีปริมาณไส้เดือนมากพอ จะกินอาหารหมดภายใน ๒-๓ วัน และเศษอาหารควรสับเป็นชิ้นเล็กๆ จะถูกย่อยเร็วขึ้น ซึ่งอาหารเลี้ยงไส้เดือนได้ เช่น เปลือกผักเศษผักเปลือกไข่เปลือกผลไม้เศษอาหารที่ปรุงแล้ว เศษหนังสือพิมพ์ กากกาแฟ ใบชา เปลือกหอม เป็นต้น ควรหลีกเลี่ยง เปลือกส้มผลิตภัณฑ์จากนมเนื่อ/ปลาชี่หมา/ชีแวนดอกไม้จากตลาด (อาจปนเปื้อนสารเคมี)พลาสติก แก้ว กระป๋อง). หลังให้อาหาร ๒-๓ เดือน ไส้เดือนจะเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และพวกอาหารก็จะเปลี่ยนเป็นปุ๋ยหมักสีดำ มีอิมมัลสมากมีคุณค่าทางอาหารสูงและหากปริมาณมากพอโยกเอาเศษอาหารด้านบนที่ยังไม่ได้กินหรือกินไม่หมดออก แล้วตักเอาปุ๋ยหมักไส้เดือนออกจากถัง แล้วเทลงบนพื้นปลูกเพื่อแยกไส้เดือน

ผลการดำเนินงาน

เกิดชุมชนต้นแบบเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนแบบครบวงจร จำนวนทั้งสิ้น ๓ ชุมชน ซึ่งจากการเริ่มดำเนินการ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการขยะอินทรีย์ และมีส่วนร่วมในการนำขยะอินทรีย์ในครัวเรือนมา หรือเศษพืชผักทางการเกษตรเป็นอาหารให้ไส้เดือน โดยผลผลิตที่ได้จากการเลี้ยงไส้เดือนก็คือ ปุ๋ยมูลไส้เดือนและน้ำหมักมูลไส้เดือนโดยจากการศึกษาการกินอาหารของไส้เดือนหลังจากการเลี้ยง พบว่า ไส้เดือนในท่อ ๑ วง สามารถกินอาหารได้ประมาณ ๑๗๐ - ๒๗๐ กรัมต่อวัน (ขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสภาวะอากาศ,อุณหภูมิ,ความชื้นสัมพัทธ์) หรือคิดเป็น ๕.๑-๘.๑ กิโลกรัมต่อเดือน หากเลี้ยงจำนวนหมู่บ้านละ ๒๐ วง จะกำจัดขยะอินทรีย์ได้ ๑.๒ - ๑.๙๒ ตันต่อเดือน โดยจะได้ผลผลิตเป็นมูลไส้เดือน ๔.๐๔ - ๔.๘ ตันต่อเดือน

ผลลัพธ์

หลังจากที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ดำเนินการในกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์เรื่องการลดขยะจากแหล่งกำเนิดในช่วงสองปีที่ผ่านมา ส่งผลให้การลดขยะจากครัวเรือนลดลงเป็นอย่างมาก อีกทั้งการที่นำนวัตกรรมใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีจากหลายท้องถิ่นที่นำมาเป็นทางเลือกในการกำจัดขยะในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำขยะรีไซเคิลที่สามารถรวบรวมเพื่อขายให้กับธนาคารขยะชุมชน การส่งเสริมการประดิษฐ์ของใช้จากขยะรีไซเคิล เช่นผลิตหมวก กระเป๋าจากเศษวัสดุเหลือใช้ ซึ่งถือเป็นการเพิ่มมูลค่าขยะที่ไร้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้ การผลิตน้ำหมักชีวภาพ ปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักมูลไส้เดือน ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลไส้เดือนมาใช้ทางการเกษตร โดยปุ๋ยมูลไส้เดือนที่ได้ผลิตได้ ผ่านการวิเคราะห์อย่างคร่าวๆ เพื่อ

หาอัตราส่วนปริมาณแร่ธาตุที่จำเป็นต่อพืช ในปุ๋ยมูลไส้เดือน ๑ กิโลกรัม จะประกอบด้วย อินทรีย์วัตถุ ๑๐๕ - ๑๗๓ กรัมต่อกิโลกรัม ไนโตรเจนทั้งหมดประมาณ ๔.๓ - ๗.๒ กรัมต่อกิโลกรัม ฟอสฟอรัสที่เป็นประโยชน์ ๒๙.๓๕ - ๔๙.๕๒ มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปริมาณโพแทสเซียมที่ละลายน้ำได้ประมาณ ๒.๔ - ๓.๑๓ กรัมต่อกิโลกรัม และจากการนำปุ๋ยชนิดนี้ไปทดลองในแปลงผักเกษตรอินทรีย์สาธิตของชุมชนบ้านหนองสะแกกว่น ในพื้นที่ ๑๐๐ ตารางวาโดยแบ่งเป็นปลูกพืชกินใบ เช่นผักบุ้ง คะน้า จำนวน ๑ แปลง ปลูกพืชกินดอก เช่น กะหล่ำดอก และปลูก พืชกินผลเช่นบวบ แตงไทย จำนวนอย่างละ ๑ แปลงเท่าๆ กัน โดยการใช้ปุ๋ยมูลไส้เดือนต่อปุ๋ยอินทรีย์ในอัตรา ๑ : ๑ ประมาณอย่างละ ๑๒.๕ กิโลกรัมต่อพื้นที่ ๑๐๐ ตารางวาต่อเดือน ระยะเวลาสามเดือน ซึ่งเดิมที่แล้วชาวบ้านจะใช้ ปุ๋ยเคมีในอัตราประมาณ ๑๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งผลปรากฏว่าได้ผลผลิตออกมาดีมาก ระยะเวลาในการเจริญเติบโต เร็วกว่าการใช้ปุ๋ยเคมี ทั้งนี้เพราะปุ๋ยที่ได้จากมูลไส้เดือนผสมปุ๋ยหมัก ประกอบด้วยสารอาหารที่พืชสามารถนำไปใช้ ได้ทันที มีสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช และสามารถยับยั้งเชื้อโรคพืชได้หลายชนิด

ซึ่งจากการทดลองกับแปลงสาธิตดังกล่าว ทำให้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยมูลไส้เดือน และน้ำหมัก เป็นที่ยอมรับของประชาชน หลายครัวเรือนนำไปปุ๋ยหมักซึ่งเป็นผลผลิตจากการย่อยสลายเศษอินทรีย์มาใช้ในการทำเกษตร อินทรีย์ในครัวเรือน ทำให้ลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมีหรือยาฆ่าแมลง หรือนำมาสร้างรายได้โดยนำปุ๋ยมูล ไส้เดือนจำหน่ายบรรจุถุงละ ๑.๕ กิโลกรัมในราคา ๓๐ บาท โดยในอนาคตจะส่งตัวอย่างปุ๋ยดังกล่าวเพื่อนำไป วิเคราะห์อย่างละเอียดในห้องปฏิบัติการของสถาบันที่น่าเชื่อถือเพื่อออกใบรับรองคุณภาพ และผลทางเศรษฐกิจที่ สำคัญอีกอย่างคือ การจำหน่ายพันธุ์ไส้เดือน การนำโปรตีนจากไส้เดือนมาแปรรูปเพื่อเป็นอาหารสัตว์ สามารถ กล่าวได้ว่าการดำเนินการเลี้ยงไส้เดือนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้เริ่มอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ โดยได้ขอซื้อพันธุ์ไส้เดือนจำนวน กิโลกรัม จากกลุ่มเลี้ยงไส้เดือนบ้านฝาง เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง และได้แจกจ่ายพันธุ์ไส้เดือนไปยังศูนย์การเรียนรู้การบริหารจัดการขยะชุมชนใน ระยะแรก จำนวน ๓ ชุมชน คือ ชุมชนหมู่ที่ ๔ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลโนนดินแดง และชุมชนหมู่ที่ ๖ ตำบลส้มป่อย และ ในช่วงระยะเวลาเพียง ๕ เดือน (มกราคม - พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘) ไส้เดือนที่ชุมชนต้นแบบทั้งสามชุมชนเลี้ยง มีการขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วทั้งๆ ที่เริ่มกระบวนการเลี้ยงเพียงไม่นาน จนสามารถขยายพันธุ์ไส้เดือนไปยังอีก ๔ ชุมชน โดยได้ตั้งเป้าหมายว่าภายในเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ จะสามารถกระจายพันธุ์ไส้เดือนลงสู่หมู่บ้านอีก ๕ ชุมชนที่เหลือ เพื่อให้ทุกชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง มีศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนอย่างครบวงจรทุก ชุมชน การขยายพันธุ์ที่รวดเร็วนี้ อาจเนื่องมาจากการได้รับความรู้จากการไปทัศนศึกษาดูงาน ณ กลุ่มเลี้ยงไส้เดือน บ้านฝาง มาเป็นอย่างดี ประกอบกับประชาชนมีความตระหนักถึงคุณค่าของการคัดแยกและกำจัดขยะจาก แหล่งกำเนิด กลุ่ม อสม. คณะกรรมการชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน องค์กร หรือกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ ร่วมมือกันอย่าง เข้มแข็งเพื่อที่จะทำให้เมืองโนนดินแดง เป็นเมืองที่สะอาด ปราศจากขยะตกค้าง และสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้กับชุมชนหรือพื้นที่อื่นๆ ได้อย่างเต็มภาคภูมิ

ผลกระทบ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาด้านการบริหารจัดการขยะชุมชน เป็นส่งผลให้มีศูนย์เรียนรู้และศูนย์ บริหารจัดการขยะชุมชน ซึ่งได้มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ผลที่ได้จากการดำเนินงาน ไปสู่แต่ละชุมชนที่ยัง ไม่ได้มีการปฏิบัติเป็นรูปธรรม และนำชุมชนชนเหล่านั้นมาเพื่อศึกษา โดยกำหนดให้ชุมชนที่เหลืออีก ๙ ชุมชน จะต้องมิศูนย์บริหารจัดการขยะทุกชุมชนภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

วันที่ ๒๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรีและคณะ ออกติดตาม โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำน้ำรอง และได้เข้าเยี่ยมชมศูนย์บริหาร จัดการขยะชุมชน หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และแปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง

และให้โอวาทเกี่ยวกับการจัดการขยะจากแหล่งกำเนิดเพื่อป้องกันปัญหาขยะและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดในอนาคต และชื่นชมด้านการที่สามารถนำขยะมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ

สำนักทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ตระหนักถึงนโยบายและเล็งเห็นถึงความมุ่งมั่นของเทศบาลตำบลโนนดินแดง ที่จะดำเนินการให้พื้นที่เขตรับผิดชอบเป็นพื้นที่ปลอดขยะ จึงได้ให้การสนับสนุนด้านสิ่งของ และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินการต่อยอดให้ชุมชนที่เหลืออีก ๙ ชุมชน ให้เป็นศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนแบบครบวงจร ภายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘

ผลกระทบที่สำคัญอีกด้านคือ การที่ประชาชนชุมชนบริเวณใกล้เคียงที่ยังไม่ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนอย่างครบวงจร มีความกระตือรือร้น มีทัศนคติที่ดีต่อการลดขยะอินทรีย์จากครัวเรือน โดยสังเกตได้จาก การมีส่วนร่วมที่ชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง นำเศษพืช ผัก และขยะอินทรีย์ที่สามารถนำมาเป็นอาหารไส้เดือน มามอบแก่ชุมชนที่จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะครบวงจร

ชุมชนที่จัดตั้งศูนย์บริหารจัดการขยะครบวงจร ได้ดำเนินการคืบคลานถึงขยะที่เคยตั้งในชุมชนโดยประมาณ ๘๐% ของถึงขยะทั้งหมด โดยถึงที่เหลือนจะตั้งไว้บริเวณถนนเส้นหลัก เพื่อรองรับขยะจากประชาชนนอกพื้นที่ ที่สัญจรผ่านไป – มา โดยขยะในถึงทั้งหมดที่อยู่ในถึงจะถูกแยกประเภทเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี ผลที่ตามมาคือ เทศบาลตำบลโนนดินแดง ลดภาระในการดำเนินการกำจัดขยะทั้งหมด และได้มีการกำหนดนโยบายในการเก็บขนขยะชุมชน จากเดิมต้องบริการเก็บขนทุกวัน แต่ปัจจุบันเป็นการให้บริการแบบวันเว้นวัน

วันที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ วิทยาลัยชุมชน จังหวัดบุรีรัมย์ ได้นำคณะนักศึกษาขอเข้าศึกษาดูงานการบริหารจัดการขยะชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิชาการจัดการขยะชุมชนเบื้องต้น

ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาเพียง ๒ ปี ผลงานที่เด่นชัดอีกอย่างซึ่งแสดงถึงความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการขยะชุมชน คือ เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้รับรางวัลหน่วยงานให้การสนับสนุนชุมชนปลอดขยะ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยรับรางวัลในวันจันทร์ที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงาน

พระมหานรินทร์เทพ นรินทร์โท (พระมหาน้อย) เจ้าอาวาสวัดบ้านหนองสะแกกว่น และดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลส้มป่อย ในฐานะพระนักคิดนักพัฒนา อีกทั้งยังเป็นบุคคลซึ่งเป็นศูนย์รวมทางศรัทธาของตำบลส้มป่อย ตำบลโนนดินแดง และพื้นที่ใกล้เคียง มีความประสงค์ที่จะเห็นการปฏิบัติด้านการลดขยะจากแหล่งกำเนิดเป็นไปอย่างแพร่หลาย จึงได้ร่วมกับเทศบาลตำบลโนนดินแดง โดยเริ่มจากการนำรูปแบบการลดขยะมาดำเนินการในวัดบ้านหนองสะแกกว่น และการออกณรงค์ในเขตตำบลส้มป่อยและตำบลโนนดินแดง ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้กับประชาชน สถานศึกษา ทางสถานีวิทยุวัดบ้านหนองสะแกกว่น FM ๙๕.๐๐ MHz การสร้างมอบวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อบ้านหนองสะแกกว่น และตำบลส้มป่อย เป็นตำบลที่ปลอดขยะ

“ขยะ มันเป็นสิ่งที่คู่กันกับมนุษย์มาหลายยุคหลายสมัยแล้ว ไม่ใช่เป็นปัญหาที่มีมาไม่นาน ก็เริ่มตั้งแต่ที่คนเรารู้จักคิด ประดิษฐ์ของใช้ ขึ้นมานั้นแหละ สังเกตไหมว่า ย้อนไปสมัยโบราณที่คนยังไม่รู้จักถุงพลาสติก โฟม หรืออะไรต่ออะไรที่มันไม่เป็น

มิตรกับสิ่งแวดล้อม การค้าการขายเขาก็ใช้ใบตองห่อของ ทั้งข้างบ้านมันก็ย่อยสลายเป็นปุ๋ยไป แต่พอมารู้จักพลาสติกนี่แหละ จะไปโทษมันก็ไม่ถูก ต้องโทษที่ตัวคนเรารักความสะดวกสบาย ถ้าจะใช้ใบตองห่อของมันก็ ต้องไปตัดที่ต้นกล้วยลำบากอีก ก็เลยหันไปซื้อถุงพลาสติกมาแทนง่ายดี อาตมาถึงอยากบอกญาติโยมทั้งหลายว่า ขยะมันเกิดจากคนเรานี้แหละเกิดจากการกิน การใช้ของ มีคนอยู่ที่ไหนขยะมันก็อยู่ที่นั่น แม้แต่ในป่า หรือตามทะเลซึ่งมันก็อยู่ของมันดี ๆ พอคนเราไปเที่ยว ไปพักผ่อน ไปอาศัยเขาเพื่อความสุขของตัวเองไม่พอ ยัง

พาขยะไปทิ้งเรี่ยราดทำร้ายธรรมชาติอีก สุดท้ายมันก็เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาขยะล้นเมือง เพราะฉะนั้นญาติโยมทั้งหลายที่ศรัทธาในตัวอาตมา เราต้องเริ่มลดขยะที่ตัวเราก่อนเป็นอันดับแรก แล้วค่อยๆ ขยายต่อไปตามชุมชน อย่างวัดที่อาตมาอยู่เนี่ย อาตมาก็พาลูกศิษย์ พระ เณร ช่วยกันทำกิจกรรมหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการคัดแยกขยะที่ขายได้ ทำปุ๋ยหมัก น้ำหมัก บ่อแก๊สชีวภาพ ซึ่งถ้าถามอาตมาว่า อาตมาต้องทำอะไรเพื่ออะไร ก็อย่างที่อาตมาบอก อาตมาหรือพระเณรก็เป็นมนุษย์ เพียงแต่อยู่ในสมณเพศ ก็ต้องมีการฉันทะการมีการใช้ปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต ซึ่งการฉันทะหรือข้าวของต่างๆ ก็มาจากญาติโยมที่นำมาถวาย ต่อไปอาตมาจะขอความร่วมมือจากญาติโยม ถ้ามาทำบุญหรือถวายภัตตาหาร อยากให้ญาติโยมใช้ขันโตใส่มา ไม่อยากให้ใช้ถุงพลาสติกหรือโฟม จะได้เป็นการช่วยลดขยะอีกทางหนึ่ง ส่วนในชุมชนก็อยากให้ยึดถือการลดขยะจากครัวเรือนก่อนเป็นอันดับแรก เริ่มจากจุดเล็กๆ ไม่มีใครที่ไหนจะรักบ้านเรารักชุมชนเราเท่ากับเราเอง ถ้าเราไม่ช่วยกันก็คงไม่มีใครจะมาช่วยเรา อยากจะฝากให้ญาติโยมทุกคนปฏิบัติเป็นนิตยเพื่อชุมชนเราจะได้สะอาด สวยงาม”

จากแนวคิดดังกล่าว หากนำมาวิเคราะห์จะเห็นได้ว่า สิ่งที่จะเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดในการดำเนินงานตามนโยบายให้เกิดผลสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของคน ๓ กลุ่มด้วยกันคือ

กลุ่มที่ ๑ กลุ่มผู้มีอำนาจตัดสินใจ ได้แก่ นายกเทศมนตรีและคณะผู้บริหารท้องถิ่น ต้องมีความชัดเจน จริ่งจ๋างนโยบายด้านขยะที่ได้ให้แนวทางไว้ ถ้าผู้นำท้องถิ่นลงมาร่วมขับเคลื่อนนโยบายด้วย จะทำให้การจัดการขยะชุมชนออกมาแบบมีประสิทธิภาพ

นายสมชัย กอชัยศิริกุล นายกเทศมนตรี

นายวีระ ด่านา
รองนายกเทศมนตรี

นายบุญส่ง โพธิ์ทับไทย
เลขานุการนายกเทศมนตรี

กลุ่มที่ ๒ เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการทำงานร่วมกับภาคประชาชน โดยตรงจะต้องสื่อสารแนวทางการจัดการให้ประชาชนเข้าใจและปฏิบัติตามจะต้องตั้งใจและเข้าใจชาวบ้านได้ดี

นายธำรงค์ ชำนิจศิลป์ ปลัดเทศบาลฯ

กลุ่มที่ ๓ ภาคประชาชน จะต้องมองเห็นปัญหาร่วมกันกับภาครัฐและพร้อมใจทำไปพร้อมๆกันตามข้อตกลงที่ทำร่วมกันไว้

ซึ่งจากการนำแนวคิดดังกล่าวมาแปลงเป็นกระบวนการดำเนินการในเชิงกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่กระบวนการปฏิบัติ กำหนดได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจร เทศบาลตำบลโนนดินแดง

วิสัยทัศน์

เทศบาลตำบลโนนดินแดง เป็นพื้นที่ที่สามารถบริหารจัดการขยะได้อย่างครบวงจร ในรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน บนแนวทางพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

เป้าหมาย ๔ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ – พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑. ขยะทุกประเภทต้องถูกกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ
๒. ขยะตกค้างต้องไม่น้อยกว่า ๕๐ กิโลกรัมต่อวัน และต้องได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี
๓. ชุมชนทั้ง ๑๒ ชุมชน สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพื้นที่อื่นๆ ในด้านการบริหารจัดการขยะ

ครบวงจร

๔. ทั้ง ๑๒ ชุมชนจะต้องเป็นชุมชนปลอดถังขยะ โดยจะมีถังขยะในเขตพื้นที่เฉพาะในจุดที่สำคัญ เช่น สถานที่ท่องเที่ยว หรือในงานเทศกาลต่างๆ เพื่อรองรับขยะจากบุคคลสัญจร

๕. พื้นฟู ปรับสภาพบ่อขยะปัจจุบันให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยเป้าหมายแบ่งเป็น ๒ ระยะ คือ

●แผนระยะเร่งด่วน ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๗ – พ.ศ. ๒๕๕๘)

๑. ฟื้นฟูบ่อขยะให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเน้นด้านการลดเหตุรำคาญ แหล่งก่อโรค การปนเปื้อนต่างๆ ที่จะลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ น้ำผิวดิน น้ำซึม น้ำซบ และน้ำบาดาล

๒. ให้ความรู้กับประชาชน กระตุ้นจิตสำนึก สร้างกระแสการมีส่วนร่วมของชุมชนในการตระหนักถึงปัญหาขยะจากครัวเรือน ส่งเสริมการลดขยะจากแหล่งกำเนิด โดยกระบวนการ 3Rs (Reduce Re-used Recycle) โดยการจัดกิจกรรม/โครงการต่างๆ เช่น การรณรงค์คัดแยกขยะ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำน้ำหมักชีวภาพ การเลี้ยงไส้เดือน การแปรรูปขยะเป็นของใช้

๓. สร้างชุมชนต้นแบบ ศูนย์การเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะชุมชนครบวงจร ให้ครอบคลุม
ทั้ง ๑๒ ชุมชน

๔. เชิญชวน และออกมาตรการให้ร้านค้า ตลาด ลดการใช้ถุงพลาสติก/โพลี ที่ใช้เป็นบรรจุภัณฑ์

๕. ดำเนินการเชิงรุกในพื้นที่แต่ละหมู่บ้าน ให้เกิดการคัดแยกขยะในแต่ละครัวเรือน

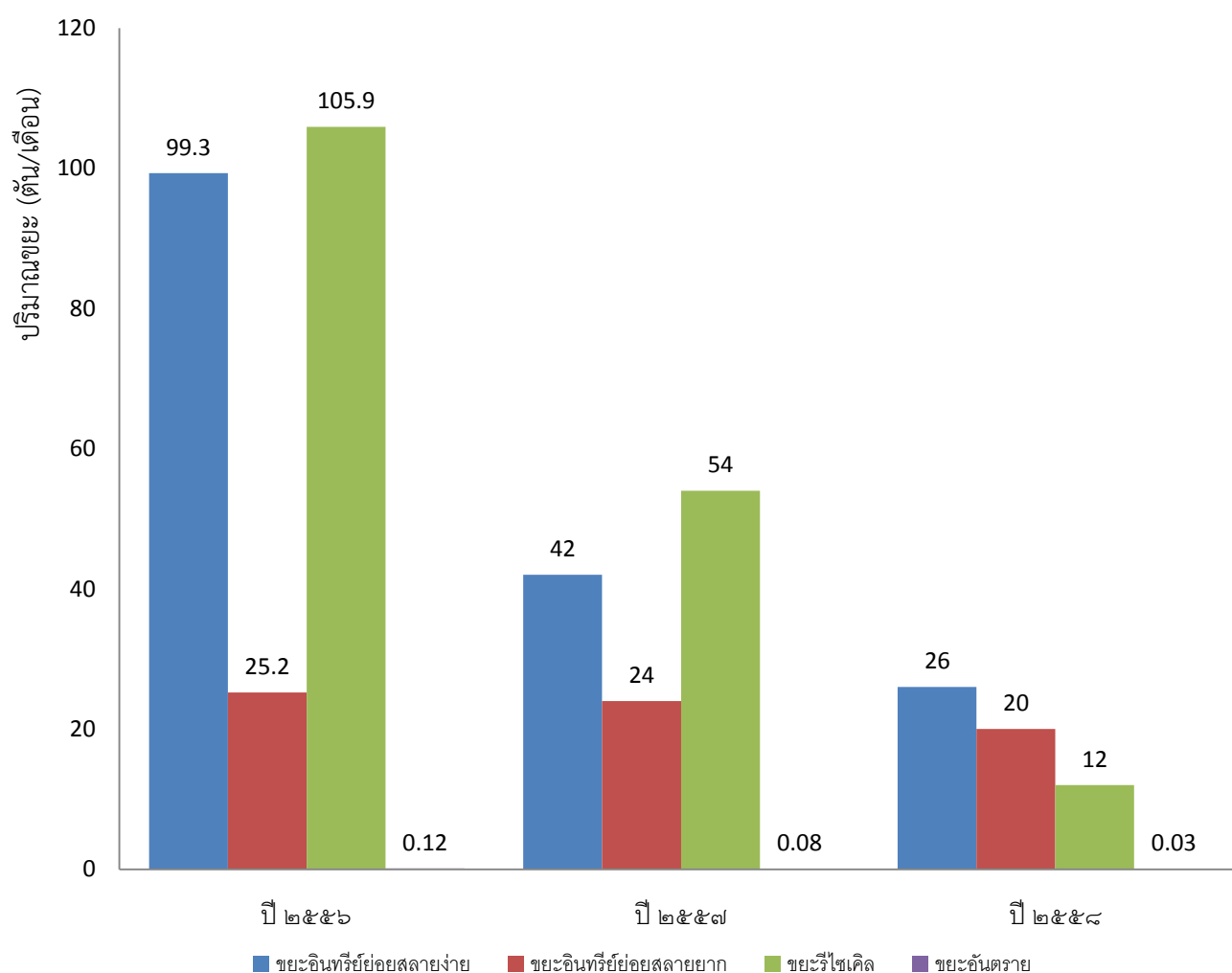
● แผนระยะยาว ๒ ปี (พ.ศ. ๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๐)

๑. ขยะทุกประเภทจะต้องนำเข้าสู่ระบบตามที่ได้ดำเนินการในระยะเร่งด่วน ๑๐๐ %
 ๒. ใช้นวัตกรรมการนำ ชีวมวล (Biomass) มาเป็นรูปแบบการกำจัดขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายยาก หรือสารอินทรีย์ที่เป็นแหล่งกักเก็บพลังงานจากธรรมชาติ เช่น กิ่งไม้ กะลามะพร้าว มาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงชีวมวล(Wood Pellets)
 ๓. ชุมชนทั้ง ๑๒ ชุมชน ต้องเป็นชุมชนปลอดถัง ๑๐๐ %
 ๔. จะต้องไม่มีขยะตกค้างประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมตกค้างหลงเหลือในระบบ
 ๕. ทุกชุมชนต้องมีกระบวนการล้างถุงพลาสติกในศูนย์บริหารจัดการขยะ
 ๖. ชุมชนทุกชุมชนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้การบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน สามารถถ่ายทอด
ต่อจากรุ่นสู่รุ่นได้
- จากการดำเนินการในห้วงระยะเวลาสองปี (แผนระยะเร่งด่วน) สามารถลดขยะที่เกิดจากชุมชน

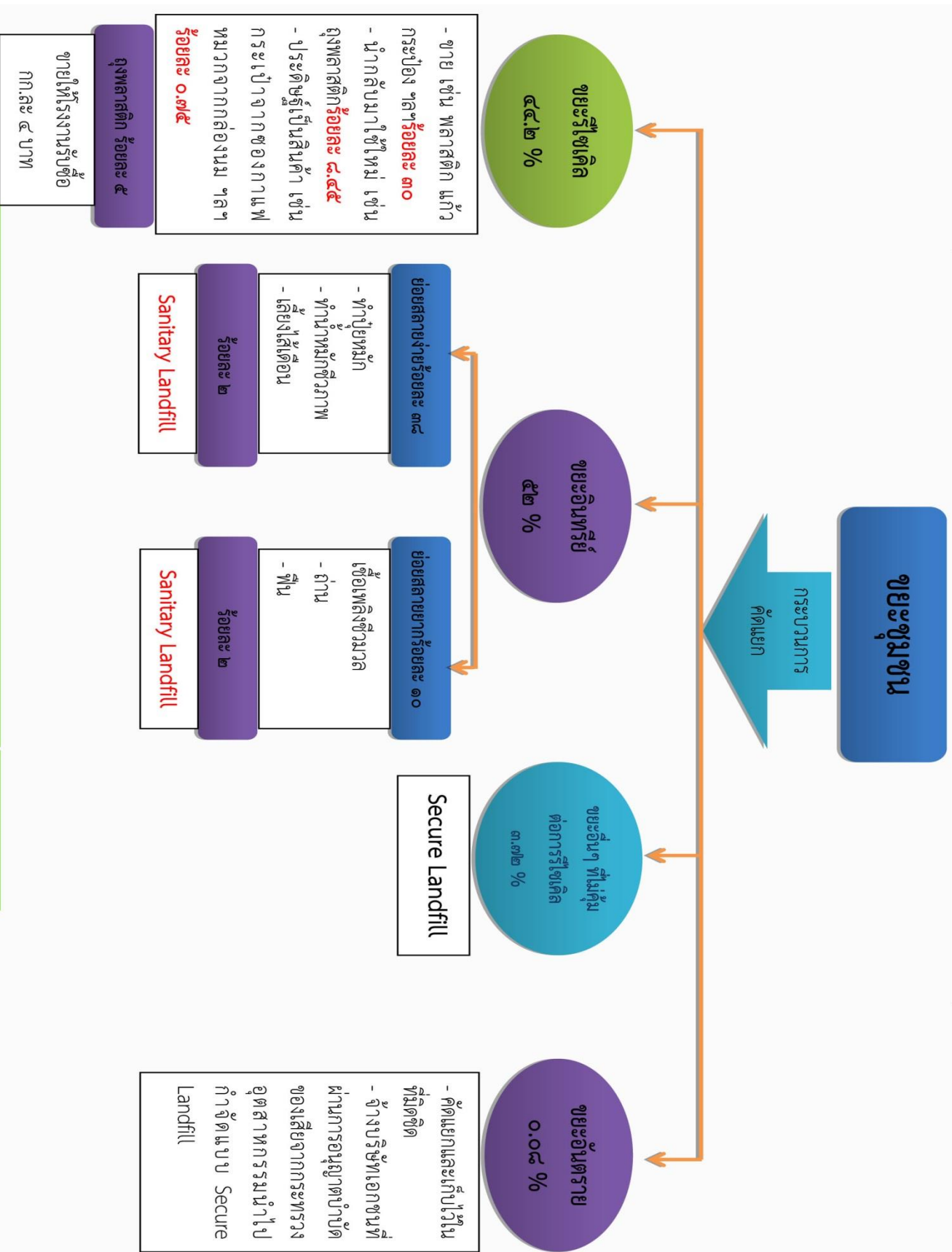
ได้เป็นที่น่าพอใจ โดยเห็นได้จากปริมาณขยะเข้าสู่ระบบการกำจัดแบบดั้งเดิม คือการนำเข้าสู่กระบวนการฝังกลบทั้งหมด มีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่องในแต่ละปี ดังแผนภูมิด้านล่าง

แผนภูมิแสดงปริมาณขยะที่ให้บริการเก็บขนจากชุมชนในแต่ละเดือน
ช่วงปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๘

แผนผังการบริหารจัดการขยะในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนดินแดง

โดยกระบวนการจัดการขยะแต่ละประเภทในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงในปัจจุบันหลังจากที่ได้ดำเนินการมาในระยะ ๒ ปี จำแนกตามองค์ประกอบและลักษณะและการกำจัดตามประเภท ได้ดังนี้

๑. ขยะอินทรีย์ โดยประมาณจะมีทั้งสิ้นร้อยละ ๕๒ ประกอบด้วย

- ขยะอินทรีย์ประเภทย่อยสลายง่าย เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้ ใบไม้แห้ง ฯลฯ ร้อยละ ๔๐ เมื่อผ่านเข้าสู่กระบวนการเข้าสู่ศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชน โดยการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ จะสามารถลดขยะอินทรีย์ได้ร้อยละ ๓๐ ได้ผลผลิตคือ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยมูลไส้เดือน น้ำหมักชีวภาพ น้ำหมักมูลไส้เดือน และเข้าสู่ระบบการกำจัดโดยเทศบาลร้อยละ ๑๐ โดยร้อยละ ๘ นำมาทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในสำนักงาน อีกร้อยละ ๒ ทำการฝังกลบ

- ขยะอินทรีย์ประเภทย่อยสลายยาก เช่น กิ่งไม้ เปลือกไม้ แผ่นกระดาน เฟอร์นิเจอร์ไม้เก่าๆ ฯลฯ ร้อยละ ๑๒ โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านจะนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในครัวเรือน เช่น ใช้ทำฟืน นำมาเผาเพื่อเป็นถ่าน ร้อยละ ๑๐ ส่วนร้อยละ ๒ ที่เหลือ เทศบาลนำไปกำจัด

๒. ขยะรีไซเคิล พบในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง ร้อยละ ๔๔.๒ จำแนกออกเป็น

- ขยะรีไซเคิลที่สามารถนำมาขายได้ เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระดาษแข็ง กระดาษ ขาวดำ กระดาษสี กระบองอลูมิเนียม ทองแดง เหล็ก ฯลฯ พบได้ประมาณร้อยละ ๓๐.๗๕ โดยร้อยละ ๒๕ จะถูกคัดแยกจากครัวเรือนเพื่อนำมาขายให้กับธนาคารขยะชุมชนในอัตราความถี่การรับซื้อ ๒ เดือนต่อครั้ง

ส่วนอีกร้อยละ ๕ จะเป็นขยะที่เก็บจากสถานประกอบการต่างๆ เช่น สถานีบริการน้ำมัน หอพัก และตามถนนสายหลักต่างๆ โดยพนักงานเก็บขยะของรถทั้งสองคันจะเป็นผู้คัดแยกขยะที่สามารถขายได้ทั้งหมดในทุกๆ เช้าหลังจากออกเก็บขยะในชุมชน

และอีกร้อยละ ๐.๗๕ เช่น กล่องนม พลาสติกชนิดบาง ของบรรจุภัณฑ์กาแฟสำเร็จรูป จะนำไปสร้างสิ่งประดิษฐ์ประเภทของใช้ เช่น หมวก กระเป๋า ดอกไม้ประดับ ในกลุ่มแม่บ้านซึ่งมีแต่ละชุมชนเพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกในการศึกษาดูงาน

- ขยะรีไซเคิลประเภทที่ยังไม่มีที่รับซื้อ เช่น ถุงพลาสติกใส ถุงพลาสติกหิ้ว แก้วพลาสติกชนิดบางอีกร้อยละ ๑๓.๔๕ ถุงพลาสติกสะอาด ร้อยละ ๘.๔๕ ดำเนินการโดยรณรงค์ให้ประชาชนนำกลับมาใช้ซ้ำในรูปแบบการ Re-used โดยมอบอุปกรณ์สำหรับเก็บในทุกครัวเรือนซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดบุรีรัมย์

ส่วนอีกร้อยละ ๕ เป็นถุงพลาสติกประเภทผ่านการบรรจุอาหาร ซึ่งเป็นที่น่ายินดีคือ ปัจจุบันมีการตั้งโรงงานเพื่อรับซื้อถุงดังกล่าว แต่ต้องผ่านกระบวนการล้างให้สะอาดพอสมควรก่อน ซึ่งปัจจุบันได้มีนโยบายให้คนงานประจำรถขยะล้างถุงพลาสติกที่สกปรกและรวบรวมไว้ สามารถขายได้กิโลกรัมละ ๔ บาท จึงทำให้ปัญหาขยะรีไซเคิลที่ตกค้างในระบบลดลง

๓. ขยะทั่วไปคือขยะที่นอกเหนือจากขยะรีไซเคิล มีลักษณะที่ย่อยสลายยากและไม่คุ้มค่าสำหรับการนำกลับมาใช้ใหม่ถุงพลาสติกบรรจุผงซักฟอก พลาสติกห่อลูกอม ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป โฟม พבר้อยละ ๓.๗๒ ดำเนินการโดยให้ชุมชนแยกออกต่างหาก โดยหากมีปริมาณมากเทศบาลจะกำจัดโดยวิธี Secure Landfillซึ่งเป็นกระบวนการที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด โดยการนำขยะดังกล่าวมาผสมกับปูนขาวและปูนซีเมนต์ ในอัตราส่วน ขยะ : ปูนขาว : ปูนซีเมนต์ = ๒ : ๑ : ๓ และนำไปฝังกลบในหลุมที่แยกออกจากขยะอื่นๆ

๔. ขยะอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ บรรจุภัณฑ์ยาฆ่าแมลง พบร้อยละ ๐.๐๘ ดำเนินการโดยให้แต่ละชุมชนรวบรวมไว้ในศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชน แยกเก็บอย่างมิดชิด ป้องกันความชื้น และน้ำ เพื่อป้องกันการปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำและผิวดิน โดยหากมีปริมาณมาก จะดำเนินการจ้างบริษัทเอกชนเข้ามารับเพื่อนำไปกำจัดอย่างถูกวิธีต่อไป

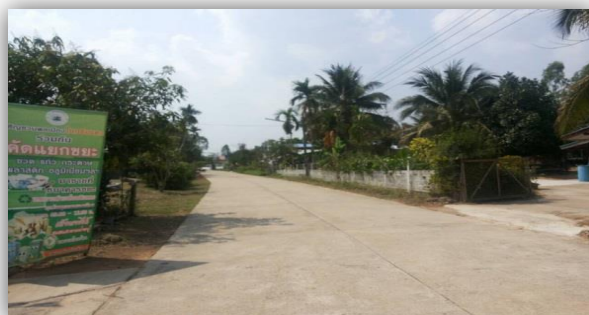

๓) ผลการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอย

จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ซึ่งเมื่อเทียบกับระยะเพียงสองปีกับผลสัมฤทธิ์ที่ได้ ถือว่าประสบผลสำเร็จสูงเมื่อเทียบกับท้องถิ่นอื่นๆ ที่ดำเนินการมาเป็นเวลานาน โดยหากจะสรุปผลการดำเนินงานให้ชัดเจนขึ้นในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลงานเชิงปริมาณ

๑. จำนวนขยะแต่ละประเภทในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดงลดลงอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ปีที่ผ่านมา โดยปัจจุบันเหลือขยะแต่ละประเภทที่ต้องเข้าสู่ระบบฝังกลบเพียง ๐.๘ ตันต่อวัน จากเดิมซึ่งเคยเก็บขนประมาณ ๘ ตันต่อวัน ลดลงในอัตราส่วน ๑๐ เท่า ส่งผลให้เทศบาลฯ เสียค่าใช้จ่ายงบประมาณในด้านการให้บริการลง ร้อยละ ๒๐ ต่อเดือน (ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงรถบรรทุกขยะ ค่าบำรุงรักษา ค่าถังขยะ)

๒. ชุมชนต้นแบบการบริหารจัดการขยะจากเดิม ๓ ชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๒๕ ปัจจุบันขยายการดำเนินการครอบคลุมทั้ง ๑๒ ชุมชน คิดเป็น ร้อยละ ๑๐๐ ของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลโนนดินแดง

๓. ประชาชนนำผลผลิตที่ได้จากกระบวนการย่อยสลายขยะอินทรีย์ มาทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช ร้อยละ ๘๐ ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชลงเฉลี่ยร้อยละ ๑,๕๐๐ บาท

๔. ศูนย์การบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรของแต่ละชุมชนมีรายได้เพิ่มจากการรับซื้อขยะ การจำหน่ายปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยมูลไส้เดือน และผลผลิตทางการเกษตรอินทรีย์ เฉลี่ยเดือนละ ๓,๐๐๐ บาทต่อชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และกระจายความเข้มแข็งให้ชุมชน

ผลงานเชิงคุณภาพ

๑. เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้รับรางวัลชุมชนปลอดขยะ(zero Waste) เฉลิมพระเกียรติ ๘๗ พรรษา ๘๗ ชุมชนปี๒๕๕๗ จากท่านภาวินีปูลณณกันต์ อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมชุมชนปลอดขยะ ในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๘ดัดละเป็น ๑ ในห้าชุมชนสุดท้ายของระดับประเทศ ซึ่งได้รับการประเมินเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา

๒. ศูนย์การเรียนรู้การบริหารจัดการขยะชุมชนแบบครบวงจร สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ท้องถิ่นที่สนใจเข้าศึกษาดูงานได้เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งนพรัตน์ จังหวัดตราด และวิทยาลัยชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์

๓. ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมอย่างคุ้มค่า และสามารถนำขยะทุกประเภทที่เคยมองว่าไร้ประโยชน์ นำมาก่อให้เกิดประโยชน์และสามารถถ่ายทอด ปลุกฝัง จิตสำนึกให้ลูกหลานได้

๔. ประชาชนมีความรักสามัคคี รักถิ่นฐานบ้านเกิด และน้อมนำพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้

๒.๒ การบำบัดน้ำเสียและมลพิษทางอากาศ

สภาพพื้นที่ของเทศบาลตำบลโนนดินแดงเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ราบสูงที่มีลักษณะคล้ายภูเขา ลักษณะพื้นดินส่วนใหญ่จะเป็นดินร่วนปนดินทรายสีของผิวดินจะมีลักษณะสีออกแดงจนได้เรียกชื่อของหมู่บ้านตามลักษณะของพื้นที่คือ โนนดินแดง เนื่องจากสภาพของดินร่วนปนทรายคุณลักษณะคือความสามารถใน

การดูดซับน้ำได้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควรเวลาที่มีฝนตกหรือมีน้ำไหลลงสู่พื้นปริมาณน้ำจะไหลลงสู่พื้นที่ต่ำอย่างรวดเร็ว และสภาพผิวดินจึงไม่มีความชุ่มน้ำ ประชาชนชาวโนนดินแดงและเทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว โดยปัญหาที่ได้จากกระบวนการการลงพื้นที่โดยการทำประชาคมในทุกชุมชนและได้บรรจุแผนลงในแผน ๓ ปี การบรรจุแผนลงในแผนปฏิบัติการประจำปี ในการที่จะช่วยกันดูแลปรับปรุงผิวดินให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ โดยการใช้วิธีธรรมชาติให้มากที่สุด โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเส้นทางในการดำเนินงาน เทศบาลตำบลโนนดินแดงร่วมกับประชาชนชาวโนนดินแดงจึงได้จัดทำโครงการ

๑. โครงการรณรงค์และประชาสัมพันธ์คัดแยกขยะครัวเรือน ปีงบประมาณ ๒๕๕๗ และปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เพื่อส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมีการใช้ประโยชน์จากขยะในรูปแบบต่างๆให้มากที่สุด ส่วนหนึ่งก็มีการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากขยะ การทำน้ำหมักจากเศษอาหารการเลี้ยงไส้เดือนจากเศษผักเศษอาหาร ทุกอย่างที่กำลังมาล้นแต่เป็นวิธีการในการบำรุงดินทั้งสิ้น
๒. โครงการศูนย์บริหารจัดการขยะชุมชนบนวิถีความพอเพียง ปีงบประมาณ ๒๕๕๘โดยให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจการกำจัดขยะอินทรีย์โดยการเลี้ยงไส้เดือน ส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้สร้างจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ชุมชน ให้กับเด็ก เยาวชน นักเรียน ประชาชนทุกคน

๓. โครงการพัฒนาคุณภาพมารดาและมาดาล้างคลอด หนึ่งชีวิตคืนชีวิตธรรมชาติ โดยส่งเสริมให้ครอบครัวมีความรักความผูกพันกันโดยใช้ต้นไม้เป็นสื่อสัญลักษณ์แห่งความรักเป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยทางเทศบาลตำบลโนนดินแดงได้จัดทำโครงการดังกล่าวโดยการออกติดตามเยี่ยมมารดาและทารก หลังคลอดทุกรายในพื้นที่ พร้อมมีการมอบพันธุ์ไม้ให้ครอบครัวดังกล่าวคือการปลูกต้นไม้ ๑๐ ต้นต่อการเกิดของทารก ๑ คน

โครงการปลูกต้นไม้ตามพระราชดำริเพื่อเป็นการสนองพระราชเสาวนีย์ องค์สมเด็จพระบรมราชินีนาถในการเพิ่มพื้นที่ป่าและดูแลพื้นที่ป่า ทางเทศบาลตำบลโนนดินแดง ได้จัดทำโครงการปลูกป่าตามพระราชดำริอย่างต่อเนื่องเป็นประจำช่วงวันแม่ของทุกปี

เรื่องมลพิษทางอากาศเนื่อง ในยุคชีวิตคนปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับมลภาวะต่างๆ มากมาย ซึ่งลอยปะปนอยู่ในอากาศ และเราเองก็ต้องหายใจเอามลพิษเหล่านั้นเข้าไปสะสมอยู่ในปอดทุกวัน จนเป็นบ่อเกิดของโรคร้ายต่างๆ ดังนั้น เพื่อดูแลปอดให้แข็งแรง สร้างระบบการหายใจที่ดี และได้สูดอากาศบริสุทธิ์จึงมีความจำเป็นที่เราต้องปลูกต้นไม้ โดยคุณสมบัติของต้นไม้จะทำการดูดก๊าซพิษที่อยู่รอบๆ ลงสู่ดินและจุลินทรีย์ที่อยู่รอบๆ รากจะเป็นตัวเปลี่ยนให้สารพิษเหล่านั้นกลายไปเป็นอาหารของพืช

จากการเป็นพื้นที่สีเขียวมีต้นไม้ทั้งในพื้นที่มีการส่งเสริมให้มีการใช้ปุ๋ยเกษตรอินทรีย์บำรุงดิน เพื่อเอื้อต่อการส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ในรูปแบบต่างๆ และพื้นที่โดยรอบก็มีพื้นที่ติดกับผืนป่าดงใหญ่ กอปรกับไม่มีการตั้งโรงงานขนาดใหญ่ในพื้นที่ ทำให้เทศบาลตำบลโนนดินแดงเป็นเทศบาลที่มีอากาศบริสุทธิ์ตามธรรมชาติ บรรยากาศร่มรื่น ไม่เคยเกิดปัญหากรณีร้องเรียนเรื่องมลพิษทางอากาศเลย

เรื่องการบำบัดน้ำเสีย

เนื่องจากที่ทาง เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ดำเนินโครงการตามที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงจำเป็นที่ทุกครัวเรือนต้องใช้น้ำจากครัวเรือนในการบำรุงดินและดูแลต้นไม้ น้ำเสียจากครัวเรือนส่วนใหญ่ก็ใช้ในการดูแลต้นไม้ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและป้องกันให้ประชาชนได้มีการบำบัดน้ำเสียก่อนนำกลับมาใช้ประโยชน์หรือก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เทศบาลตำบลโนนดินแดงจึงได้จัดทำจึงได้จัดทำโครงการดังนี้

๑. โครงการสุขาภิบาลอาหาร

ปัญหาปริมาณขยะอินทรีย์ ปัญหาการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยไม่ผ่านการบำบัดเป็นปัญหาจากการคัดแยกขยะของ ตลาดสดผู้ประกอบการร้านอาหาร ผู้ประกอบการร้านอาหาร ในโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทการสุขาภิบาลอาหาร โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง เกิดความสมบูรณ์ในการสร้างเครือข่าย และขยายผลไปสู่ชุมชนโดยกิจกรรม/โครงการแต่ละอย่างที่ดำเนินการแล้วนั้น มุ่งเน้นในการลดขยะจากแหล่งกำเนิด การทำน้ำหมักชีวภาพ การบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ หลายต่อหลายกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จดี ส่งผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จึงได้มีการจัดทำโครงการสุขาภิบาลอาหาร ประจำปี ๒๕๕๘ เพื่อสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังด้านอาหารปลอดภัยให้ผู้ประกอบการ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและก้าวเข้าสู่พื้นที่ปลอดขยะภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

จากกระบวนการดำเนินงานในหลายกิจกรรมที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ลดและคัดแยกขยะ กิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งสามารถลดขยะจากแหล่งกำเนิดได้ค่อนข้างเป็นที่น่าพอใจ โดยขั้นตอนที่จะดำเนินการต่อไปคือ การบริหารจัดการขยะในสถานประกอบการร้านอาหาร ตลาดสด วัด โรงเรียน โดยการจัดอบรมให้ความรู้ เรื่องการคัดแยกขยะ การทำน้ำหมักชีวภาพ และบำบัดน้ำเสียโดยการทำบ่อดักไขมัน

สถานประกอบการร้านอาหารในชุมชน วัด โรงเรียน มีการคัดแยกขยะ การทำน้ำหมัก การใช้ประโยชน์จากขยะในรูปแบบต่างๆ การทำบ่อดักไขมัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการขยะโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง การบำบัดน้ำเสียโดยบ่อดักไขมันก่อนนำใช้ประโยชน์หรือก่อนปล่อยลงสู่ธรรมชาติ เพื่อเป็นการดูแลสิ่งแวดล้อมต่อไป ซึ่งจากการเริ่มดำเนินการ พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการขยะอินทรีย์ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบำบัดน้ำเสีย จึงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการทำบ่อดักไขมัน เพื่อให้สถานประกอบการทุกแห่งได้ดำเนินการต่อไป

ในการดูแลตลาดสดในเขตเทศบาล ตำบลโนนดินแดง ซึ่งเป็นตลาดของเอกชน ทางเทศบาล ได้มีการออกล้างตลาดทุกเดือน ดูแลความสะอาด การทำ บ่อดักไขมัน ให้ความรู้ในเรื่องของสุขาภิบาลอาหาร สุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม พ่อค้าแม่ค้าในตลาด

หลังจากที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ดำเนินการ โครงการสุขาภิบาลอาหารเป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด ทำให้ผู้ประกอบการร้านอาหาร มีการคัดแยกขยะ มีการทำน้ำหมัก มีการทำบ่อดักไขมัน ส่งผลให้การลดขยะ จากสถานประกอบการ มีการบำบัดน้ำเสียก่อนนำไปใช้รดต้นไม้ หรือก่อนปล่อยสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ส่งผลให้ สถานประกอบการร้านอาหารในชุมชน ตลาด โรงเรียนได้เป็นแบบอย่างแก่ชุมชนในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง ใน การเพื่อขยายผลการดำเนินงานต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเองการทำน้ำหมักและการบำบัดน้ำเสียโดยการทำบ่อดัก ไขมัน

๒. โครงการ ศูนย์เรียนรู้ อสม

อสม. นับเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าเป็น บุคคลที่เสียสละ ทำงานเพื่อส่วนรวม เป็นแบบอย่างที่ดีใน การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน การพัฒนา ศักยภาพของ อสม. อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้อสม. มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ วิวัฒนาการด้านต่างๆเทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ตระหนัก ถึงความจำเป็นดังกล่าวจึงได้จัดทำโครงการ ศูนย์เรียนรู้ อสม. ขึ้นโดยจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องต่างๆเป็นประจำ ทุกเดือนๆละ ๑ ครั้ง เรื่องการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือน ก่อนจะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่มี ความจำเป็นที่ต้องให้ความรู้กับ อสม. เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดี และขยายผลสู่ชุมชนต่อไป เพื่อสร้าง เครือข่ายการเฝ้าระวังด้านอาหารปลอดภัยให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมเพื่อ ก้าวเข้าสู่พื้นที่ปลอดภัยภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๐

จากกระบวนการดำเนินงานในหลายกิจกรรมที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นด้านการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ลดและคัดแยกขยะ กิจกรรมอบรมให้ความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งสามารถลด ขยะจากแหล่งกำเนิดได้ค่อนข้างเป็นที่น่าพอใจ โดยขั้นตอนที่จะดำเนินการต่อไปคือ บำบัดน้ำเสียจากครัวเรือนโดย การทำบ่อดักไขมัน

บ้านเรือน อสม.มีการทำที่คัดแยกขยะครัวเรือน การทำน้ำหมัก การใช้ประโยชน์จากขยะในรูปแบบต่างๆทุกครัวเรือน การทำบ่อดักไขมัน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการขยะโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบำบัดน้ำเสียโดยบ่อดักไขมันก่อนปล่อยลงสู่ธรรมชาติ เพื่อเป็นการดูแลสิ่งแวดล้อมต่อไป ซึ่งจากการเริ่มดำเนินการ พบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดการขยะอินทรีย์ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบำบัดน้ำเสีย จึงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการทำบ่อดักไขมัน เพื่อให้สถานประกอบการทุกแห่งได้ดำเนินการต่อไป

หลังจากที่เทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ดำเนินการ โครงการศูนย์เรียนรู้ อสม.เป็นการลดขยะจากแหล่งกำเนิด ทำให้ อสม.ทุกคน มีการคัดแยกขยะ มีการทำน้ำหมัก มีการทำบ่อดักไขมัน ส่งผลให้การลดขยะจากบ้านเรือน มีการบำบัดน้ำเสียก่อนปล่อยน้ำลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ หรือก่อนนำไปใช้รดต้นไม้ อีกทั้งขยะรีไซเคิลที่สามารถรวบรวมเพื่อขายให้กับธนาคารขยะชุมชน การผลิตน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้ประโยชน์จากน้ำหมักในรูปแบบต่างๆเช่นการทำความสะอาด การใช้เป็นปุ๋ยรดต้นไม้

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ส่งผลให้บ้านเรือน อสม.ได้เป็นแบบอย่างแก่ชุมชนในพื้นที่ และพื้นที่ใกล้เคียง ในการขยายผลการดำเนินงานต่อไป นอกจากนั้นเพื่อเป็นการควบคุมป้องกันปัญหาน้ำเสียไหลลงแหล่งน้ำธรรมชาติ ทางเทศบาลตำบลโนนดินแดงได้ทำการปลูกหญ้า ฝักตบชวา บริเวณรางระบายน้ำรวมเพื่อเป็นการบำบัดแบบธรรมชาติก่อนที่จะไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติต่อไป

มีการสำรวจเส้นทางเดินของน้ำก่อนไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อการเฝ้าระวัง ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้มีความหลากหลายทางชีวภาพที่เกิดความสมดุลทางระบบนิเวศน์ ที่เื้อื่อต่อสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อไป